

Ühinenud Rahvaste Organisatsioon ÜRO pagulaste ülemvoliniku raport

II osa

Globaalne pagulasraamistik

Peaassamblee

Ametlikud dokumendid

Seitsmekümne kolmas istungjärk

Lisa nr 12

* Tehnilistel põhjustel uuesti välja antud 13. septembril 2018.

Please recycle

Peaassamblee
Ametlikud dokumendid
Seitsmekümne kolmas istungjärk
Lisa nr 12 ([A/73/12](#) (II osa))

ÜRO pagulaste ülemvoliniku raport

II osa

Globaalne pagulasraamistik

Ühinenud Rahvaste Organisatsioon • New York, 2018

Märkus

ÜRO dokumentide tähised koosnevad tähtedest ja numbritest. Sellise tähise kasutamine viitab ÜRO dokumendile.

ISSN 0251-8023

Märge: Eestikeelse tõlkega tutvumisel tuleks lähtuda inglisekeelsest originaaldokumendist. Ka kõikide ÜRO ametlike keelte puhul, olgugi et need on võrdses staatuses, lähtutakse küsimuste tekkimisel versioonist selles keeles, milles toimusid läbirääkimised ja milles koostati lõpptekst.

[2. august 2018]

Sisukord

I.	Sissejuhatus.....	1
A.	Taustteave	1
B.	Juhtpõhimõtted	1
C.	Eesmärgid.....	2
D.	Algpõhjuste ennetamine ja kõrvaldamine	2
II.	Terviklik pagulusele reageerimise raamistik	3
III.	Tegevuskava	3
A.	Koormuse ja vastutuse jagamise korraldamine.....	4
1.	Rahvusvahelise koostöö edendamine üleilmsel tasandil: üleilmne pagulasfoorum	4
2.	Pagulusele tervikliku vastamise toetamine.....	4
2.1.	Riiklik korraldus	4
2.2.	Toetusplatvorm	5
2.3.	Piirkondlikud lähenemisviisid.....	6
3.	Peamised töövahendid koormuse ja vastutuse jagamisel	6
3.1.	Rahastamine ning ressursside tõhus ja tulemuslik kasutamine	6
3.2.	Mitme sidusrühma ja partnerlust hõlmav lähenemisviis.....	7
3.3.	Andmed ja tõendid	9
B.	Toetust vajavad valdkonnad	9
1.1.	Varajane hoiatamine, valmisolek ja hädaolukorraks valmistumine	10
1.2.	Esmase vastuvõtmisega seotud korraldused.....	10
1.3.	Ohutus ja julgeolek.....	11
1.4.	Registreerimine ja dokumenteerimine	11
1.5.	Erivajadustele vastamine	11
1.6.	Rahvusvahelise kaitse vajaduste kindlakstegemine.....	12
2.	Vajadustele vastamine ja kogukondade toetamine.....	13
2.1.	Haridus	13
2.2.	Töökohad ja elatis	14
2.3.	Tervishoid.....	14
2.4.	Naised ja tüdrukud	15
2.5.	Lapsed, noorukid ja noored.....	15
2.6.	Majutuse, energia ja loodusvarade majandamine	16
2.7.	Toiduga kindlustatus ja toitumine	16
2.8.	Rahvastikuregistrid.....	17
2.9.	Kodakondsusetus.....	17
2.10.	Heade suhete ja rahumeelse koeksisteerimise edendamine	17
3.	Lahendused	17
3.1.	Toetus päritoluriikidele ja vabatahtlikuks tagasipöördumiseks	18
3.2.	Ümberasustamine	19

3.3.	Täiendavad viisid vastuvõtmiseks kolmandates riikides.....	20
3.4.	Kohalik lõimimine.....	20
3.5.	Muud kohalikud lahendused	21
IV.	Jätkutegevused ja seire.....	21

I. Sissejuhatus

A. Taustteave

1. Pagulaste habras olukord on inimkonna ühine mure. Pagulus on muutunud laiahaardelisemaks nii ulatuse, mastaapsuse kui ka keerukuse poolest ning pagulased vajavad kaitset, abi ja lahendusi. Miljonid pagulased on elanud paguluses juba pikemat aega, sealjuures sageli madala ja keskmise sissetulekuga riikides, millel on oma majandus- ja arenguväljakutsed, ning keskmine viibimisaeg on järjepidevalt kasvamas. Hoolimata vastuvõtivate riikide ja doonorite äärmisest suuremeelsusest, sealhulgas pretsedenditul tasemel humanitaarabi rahastusest, on vajaduste ja humanitaarabi vahendite vaheline lõhe siiski kasvanud. Esineb kiire vajadus tagada õiglasem koormuse ja vastutuse jagunemine, toetamaks pagulasi maailmas ja nende vastuvõtmist, võttes arvesse ka riikide senist panust ning erinevaid ressursse ja suutlikkust. Pagulasi ja vastuvõtvaid kogukondi ei tohiks jätta hooletusse.

2. Vastavalt Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirjale ja kooskõlas riikide suveräänsuse võrdsuse põhimõttega, on Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peamiseks eesmärgiks saavutada rahvusvaheline koostöö humanitaarse iseloomuga rahvusvaheliste probleemide lahendamisel.¹ Samamoodi tunnistatakse 1951. aasta pagulasseisundi konventsioonis (1951. aasta konventsioon), et rahuldavat lahendust pagulusele ei saa saavutada ilma rahvusvahelise koostööta, kuna pagulaste vastuvõtmine võib teatud riikidele tekitada liiga suure koormuse.² Väga oluline on kanda see pikka aega kehtinud põhimõte üle konkreetsetesse ja praktilistesse tegevustesse, sealhulgas laiendades toetusebaasi nii, et kaasatakse ka teisi riike peale nende, mis on ajalooliselt panustanud pagulaste heaolusse neid vastu võttes või muude vahendite kaudu.

3. Eelnevast lähtuvalt on globaalse pagulasraamistiku eesmärgiks pakkuda alus **prognoositavaks ja õiglaseks koormuse ja vastutuse jagamiseks** kõikide ÜRO liikmesriikide vahel ning kui see on asjakohane, siis ka muude asjaomaste sidusrühmade vahel, kelle hulka kuuluvad rahvusvahelised organisatsioonid ÜRO süsteemis ja sellest väljaspool, sealhulgas need, mis moodustavad Rahvusvahelise Punase Risti ja Punase Poolkuu Liikumise; teised humanitaar- ja arenguabi organisatsioonid; rahvusvahelised ja piirkondlikud finantsasutused; piirkondlikud organisatsioonid; kohalikud asutused; kodanikuühiskond, sealhulgas usuorganisatsioonid; akadeemilised ringkonnad ja teised eksperdid; erasektor; meedia; vastuvõtivate kogukondade liikmed ja pagulased ise (edaspidi „asjaomased sidusrühmad“).

4. Raamistik ei ole õiguslikult siduv. Ometi esindab see rahvusvahelise kogukonna kui terviku poliitilist tahet ning püüdlust tagada tugevdatud koostöö ja solidaarsus pagulaste ja mõjutatud vastuvõtivate riikide suunas. Seda hakatakse ellu viima **vabatahtliku panustamise** kaudu, et **saavutada ühised tulemused ja edusammud** raamistiku eesmärkide saavutamisel, mis on märgitud allpool punktis 7. Need panused määrab kindlaks iga riik ja asjaomane sidusrühm ise, võttes arvesse oma riigi tegelikku olukorda, võimekust ja arengutaset ning järgides riigi poliitikat ja prioriteete.

B. Juhtpõhimõtted

5. Raamistik lähtub inimlikkuse ja rahvusvahelise solidaarsuse alusprintsippiidest ning raamistikuga soovitakse rakendada koormuse ja vastutuse jagamise põhimõtteid, et paremini kaitsta ja abistada pagulasi ning toetada vastuvõtvaid riike ja kogukondi. Raamistik on olemuselt täiesti mittepoliitiline, sealhulgas selle rakendamisel, ning on kooskõlas ÜRO põhikirja eesmärkide ja põhimõtetega. Raamistik põhineb rahvusvaheliselt tunnustatud

¹ ÜRO põhikirja artikli 1 lõige 3; A/RES/25/2625.

² Preambul, põhjendus 4 (ÜRO lepingute sari, 189. köide, nr 2545). Vt ka A/RES/22/2312, artikli 2 lõige 2.

pagulaste kaitse põhimõtetele, sh põhimõttele, mille kohaselt kedagi ei tohi saata oma riigi territooriumilt välja ega tagasi mis tahes viisil selle territooriumi piiridele, kus tema elu või vabadus on ohus rassilise, rahvusliku, usu või sotsiaalsesse gruppi kuulumise või poliitiliste veendumuste tõttu (nn non-refoulement põhimõte), ning mille keskmes on 1951. aasta pagulasseisundi konventsioon ja selle 1967. aasta protokoll.³ Mõned piirkonnad on võtnud vastu ka muid spetsiifilisi dokumente, mis vastavad nende enda kontekstile.⁴ Pagulasraamistik juhindub asjaomastest rahvusvahelistest inimõiguste dokumentidest,⁵ rahvusvahelisest humanitaarõigusest ja muudest kohaldatavatest rahvusvahelistest dokumentidest.⁶ Seda täiendavad kodakondsuseta isikute kaitse dokumendid, kui see on asjakohane.⁷ Humanitaarabi põhimõtted – inimlikkus, neutraalsus, erapooletus ja sõltumatus (A/RES/46/182) – ning kõik järgnevad peassaamblee resolutsioonid sellel teemal, sealhulgas resolutsioon A/RES/71/127, ja kaitse keskse tähtsuse põhimõtte suunavad samuti pagulasraamistiku üldist elluviimist. Riikide omalus ja juhtroll on võti selle edukaks rakendamiseks, võttes arvesse riikide seadusandlust, poliitikaid ning prioriteete.

6. On üldiselt tõdetud, et on mitmeid riike, kes ei ole küll rahvusvaheliste pagulase käsitlevate dokumentide osalised, kuid on näidanud siiski üles suuremeelsust pagulaste vastuvõtmisse. Kõiki riike, kes ei ole veel osalised, julgustatakse kaaluma nende dokumentidega ühinemist, ning riike, kes on küll nendega ühinenud, kuid teinud reservatsioone julgustatakse kaaluma nende tagasivõtmist.

C. Eesmärgid

7. **Pagulasraamistiku eesmärgid:** i) leevendada pagulase vastuvõtivatele riikide koormust ii) suurendada pagulaste iseseisvat toimetulekuvõimet; iii) laiendada ligipääsu kolmandate riikide poolt pakutavatele lahendustele; iv) toetada päritoluriikides selliste tingimuste saavutamist, mis võimaldaksid pagulastele ohutut ja väärikat tagasipöördumist. Pagulasraamistikuga püütakse saavutada need neli omavahel seotud ja üksteisest sõltuvat eesmärki, mis vajab seejuures poliitilist tahet, suuremat toetust ning korralduste paika panemist, mis hõlbustavad riikide ja teiste asjaomaste sidusrühmade õiglasemat, kestlikku ja prognoositavat panust.

D. Algpõhjuste ennetamine ja kõrvaldamine

8. Laiaulatuslikud pagulaste liikumised ja pikaleveninud pagulus püsivad kogu maailmas. Pagulaste kaitsmine ja nende eest hoolt kandmine päästab nende inimeste elu ning on investering tulevikku, ent sellega peavad kaasnema konkreetsed jõupingutused inimeste põgenemise algpõhjuste kõrvaldamiseks. Ehkki kliima, keskkonnaseisundi halvenemine ja looduskatastroofid ei ole iseenesest pagulaste liikumise põhjused, on neil teguritel ning pagulaste liikumise mõjuritel aina suurem vastastikune mõju. Eelkõige on algpõhjuste kõrvaldamine päritoluriikide ülesanne. Samas tekitab ulatusliku paguluse ärahoidmine ja

³ ÜRO lepingute sari, 606. köide, nr 8791.

⁴ Vt Aafrika Ühtsuse Organisatsiooni 1969. aasta konventsioon, millega reguleeritakse pagulaste küsimuse eriaspekte Aafrikas (ÜRO lepingute sari, 1001. köide, nr 14691); 1984. aasta [Cartagena pagulasdeklaratsioon](#) ning Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 78 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 18. Vt ka [Bangkoki põhimõtted pagulaste staatuse ja kohtlemise teemal](#), 31. detsember 1966 (lõplik tekst võeti vastu 24. juunil 2001).

⁵ Sealhulgas inimõiguste ülddeklaratsioon (mille artiklis 14 on muu hulgas sätestatud õigus taotleda varjupaika) (A/RES/3/217 A); [Viini deklaratsioon ja tegevuskava](#); lapse õiguste konventsioon (ÜRO lepingute sari, 1577. köide, nr 27531); piinamisvastane konventsioon (ÜRO lepingute sari, 1465. köide, nr 24841); rassilise diskrimineerimise kõigi vormide kõrvaldamise rahvusvaheline konventsioon (ÜRO lepingute sari, 660. köide, nr 9464); kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvaheline pakt (ÜRO lepingute sari, 999. köide, nr 14668); majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvaheline pakt (ÜRO lepingute sari, 993. köide, nr 14531); konventsioon naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta (ÜRO lepingute sari, 1249. köide, nr 20378); puuetega inimeste õiguste konventsioon (ÜRO lepingute sari, 2515. köide, nr 44910).

⁶ Nt rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni täiendav naiste ja lastega kaubitsamise ning muu inimkaubanduse ärahoidmise ja selle kuriteo eest karistamise protokoll (ÜRO lepingute sari, 2237. köide, nr 39574); rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni täiendav maa-, mere- ja õhuteed pidi üle riigipiiri välismaalase ebaseaduslikku toimetamist tokestav protokoll (ÜRO lepingute sari, 2241. köide, nr 39574).

⁷ Kodakondsuseta isikute seisundi 1954. aasta konventsioon (ÜRO lepingute sari, 360. köide, nr 5158); kodakondsuseta vähendamise 1961. aasta konventsioon (ÜRO lepingute sari, 909. köide, nr 14458).

lahendamine suurt muret ka rahvusvahelisele kogukonnale tervikuna, nõudes varajasi jõupingutusi, et kõrvaldada nende olukordade mõjurid ja käivitajad, ning samuti suuremat koostööd poliitiliste ning humanitaar-, arengu- ja rahu tagamise valdkonna toimijate vahel.

9. Seda arvestades täiendab pagulasraamistik ÜRO jätkuvaid püüdlusi ennetamise, rahu, julgeoleku, kestliku arengu, rände ja rahu ehitamise vallas. Kõiki riike ja asjaomaseid sidusrühmi kutsutakse üles tegelema ulatusliku paguluse algpõhjustega, sealhulgas tehes suuremaid rahvusvahelisi jõupingutusi, et ennetada ja lahendada konflikte; järgida ÜRO põhikirja, rahvusvahelist õigust, sealhulgas rahvusvahelist humanitaarõigust, ning õigusriigi põhimõtet riigi ja rahvusvahelisel tasandil; edendada, austada, kaitsta ja järgida kõikide isikute inimõigusi ja põhivabadusi ning lõpetada ärakasutamine ja väärkohtlemine, samuti igasugune diskrimineerimine rassi, nahavärvi, soo, keele, usutunnistuse, poliitiliste või muude veendumuste, rahvusliku või sotsiaalse päritolu, varalise seisundi, sünni, puude, vanuse või muu staatuse alusel. Rahvusvahelist kogukonda tervikuna kutsutakse üles toetama jõupingutusi, et leevendada vaesust, vähendada katastroofiohtu ja pakkuda päritoluriikidele arenguabi kooskõlas [kestliku arengu tegevuskavaga aastani 2030](#) ning muude asjakohaste raamistikega.⁸

II. Terviklik pagulusele reageerimise raamistik

10. Pagulasraamistiku II osa on raamistik, et reageerida terviklikult pagulusele, mille on vastu võtnud ÜRO Peaassamblee ([A/RES/71/1](#), I lisa). See on pagulasraamistiku lahutamatu osa.

III. Tegevuskava

11. Kooskõlas dokumendiga [A/RES/71/1](#) on tegevuskava eesmärk hõlbustada terviklikku reageerimist pagulaste ja selliste riikide toetuseks, mis on eriti mõjutatud suurest pagulaste liikumisest, või pikaleveninud pagulusest, tagades selle, et koormuse ja vastutuse jagamine on tõhusalt korraldatud (osa IIIa); ning õigeaegset panustamist pagulasi vastuvõtivate riikide ja, kui see on asjakohane, siis päritoluriikide toetuseks (osa IIIb). Neid osi tuleb käsitada omavahel seotuna.

12. Ehkki terviklik pagulusele vastamise raamistik on seotud eelkõige ulatusliku pagulusega, ei pruugi elanikkondade liikumine olla homogeenne ja võib hõlmata mitut tahku. Mõni olukord võib tähendada ulatuslikku liikumist, mille moodustavad nii pagulased kui ka teised rändavad inimesed, mõni teine olukord võib hõlmata pagulasi ja riigisisest ümber paiknema sunnitud isikuid ning teatavates olukordades võib sundränne tuleneda ootamatult alanud looduskatastroofidest ja keskkonnaseisundi halvenemisest. Need olukorrad tekitavad mõjutatud riikidele keerulisi väljakutseid ning need riigid võivad selliste olukordade kõrvaldamiseks küsida abi rahvusvaheliselt kogukonnalt. Toetus asjakohase reageerimise tagamisel võiks tugineda tegevuslikele partnerlustele asjaomaste organisatsioonide vahel, sealhulgas ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti ja Rahvusvahelise Migratsioonioorganisatsiooniga, rakendades nende vastavaid mandaate, rolle ja ekspertiisi nii, nagu on vaja kooskõlastatud lähenemise tagamiseks.

13. Tegevuskava tugineb tugevale partnerlusele ja osaluspõhisele lähenemisviisile, kaasates pagulasi ja neid vastuvõtvaid kogukondi, samuti vanuse, soo ning kultuurilise ja rassilise mitmekesisuse⁹ kaalutlustele, sealhulgas edendades soolist võrdõiguslikkust ning naiste ja tüdrukute võimestamist; lõpetades igas vormis seksuaalse ja soolise vägivalda, inimkaubanduse, seksuaalse ärakasutamise ja väärkohtlemise ning kahjulikud tavad; hõlbustades noorte, puudega isikute ja eakate sisulist osalemist ühiskonnas; tagades lapse parimad huvid ning võideldes diskrimineerimise vastu.

⁸ Nt [Sendai katastroofiohtu vähendamise raamistik 2015–2030](#) ja [2063. aasta tegevuskava](#).

⁹ Vt ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti täitevkomitee (ExCom) järeldus nr 108 (LIX) (2008), punktid f–k.

A. Koormuse ja vastutuse jagamise korraldamine

14. Riigid, kuhu pagulased saavad ja mis võtavad pagulasi vastu, sageli ka pikemaks ajaks, annavad oma piiratud ressursidest väga suure panuse ühiseks hüvanguks ning inimväärse kohtlemise tagamiseks. Väga oluline on, et kogu rahvusvaheline kogukond pakuks nendele riikidele reaalselt tuge.

15. Järgmiste meetmetegasoovitakse saavutada õiglasem ja prognoositavam koormuse ja vastutuse jagamine, et vähendada pagulasi vastuvõtivate riikide ja kogukondadele olukorda ning toetada lahenduste otsimist, sealhulgas abistades päritoluriike, kui see on asjakohane. Need hõlmavad täiendavaid tegevusi **üleilmsel, piirkondlikul või riigi tasandil**.

16. Et tagada rahvusvahelise solidaarsuse ja koostöö põhimõtete täielik rakendamine, peavad kokkulepped olema tõhusad, tulemuslikud ning teostatavad. Võetakse kasutusele meetmeid, et ära hoida dubleerimist ja seostada meetmeid olemasolevate protsesside sees, kui see on asjakohane, sealhulgas selleks, et tagada vajalikud seosed ülemvoliniku programmi täitevkomiteega (täitevkomitee). Samal ajal on need korraldused kindlasti ulatuslikumad kui olemasolevad protsessid, muutes seda, kuidas rahvusvaheline kogukond tervikuna reageerib ulatuslikule pagulusele, et suurest pagulaste arvust tulenevat koormust ja vastutust paremini jagada.

1. Rahvusvahelise koostöö edendamine üleilmsel tasandil: üleilmne pagulasfoorum

17. Kõikide ÜRO liikmesriikide ning asjaomaste sidusrühmade jaoks kutsutakse kokku ministrite tasandil korrapäraselt toimuva hakkav üleilmne pagulasfoorum eesmärgiga konkreetsete lubaduste ja panuste tegemiseks pagulasraamistiku eesmärkide saavutamiseks, nagu on märgitud punktis 7, ning arutada võimalusi, väljakutseid ja viise, kuidas saaks tõhustada koormuse ja vastutuse jagamist. Esimene foorum kutsutakse kokku 2019. aastal. Järgmised foorumid kutsutakse kokku iga nelja aasta järel, välja arvatud juhul, kui ÜRO Peaassambleel on teisiti kokku lepitud, et tagada kestvus ja poliitiline tahe. Üks või mitu riiki ja ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet kutsuvad ühiselt kokku ja korraldavad foorumid, kuhu kutsutakse osalema ka ÜRO peasekretär. Foorumid toimuksid põhimõtteliselt Genfis, et hõlbustada kõikide riikide osalemist. Foorumite korraldamise aastatel ei toimu ülemvoliniku dialoogi pagulaste kaitse küsimuses.

18. Üleilmsel pagulasfoorumitel välja pakutud lubadused ja panused võivad olla eri vormis, hõlmates näiteks rahalist, materiaalsel ja tehnilist abi;¹⁰ ümberasustamist ja lisavõimalusi vastuvõtmiseks kolmandates riikides; samuti muid toiminguid, mida riigid on otsustanud teha siseriiklikult, et toetada pagulasraamistiku eesmärke. Allpool esitatud IIIb osa on suunav ja avatud loetelu valdkondade kohta, mille suhtes võidakse lubadusi ja panuseid esitada.

19. Esimene ülemaailmne pagulasfoorum 2019. aastal keskendub formaalsete lubaduste ja panuste välja pakkumisele. Järgmistel foorumitel mitte ainult ei anta võimalus esitada uusi lubadusi, vaid riigid ja asjaomased sidusrühmad võivad ka teha kokkuvõtteid oma varasemate lubaduste ning pagulasraamistiku eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude kohta. Seda täiendavad kõrgetasemelised ametnike kohtumised, mida peetakse iga kahe aasta järel foorumite vahepealsetel aastatel ja mis annavad võimaluse teha vahekokkuvõtteid. Pidev kokkuvõtete tegemine ülemaailmsel pagulasfoorumitel ja kõrgetasemeliste ametnike kohtumistel on pagulasraamistiku jätkutegevuste põhikomponent (vt ka allpool IV osa).

2. Pagulusele tervikliku vastamise toetamine

2.1. Riiklik korraldus

20. Tuginedes headele tavadele ja tunnistades riikide juhtrolli tähtsust, võivad asjaomased pagulasi vastuvõtavad riigid panna paika **riikliku korralduse**, et koordineerida ja hõlbustada

¹⁰ Nt valveloleku suutlikkus või panus toetusplatvormidesse (jaotis 2.2).

kõikide nende asjaomaste sidusrühmade jõupingutusi, kes tegutsevad tervikliku reageerimise nimel. **Riiklike korralduste ülesehituse ja töömeetodid määraksid kindlaks vastuvõtavad riigid**, kes selgitaksid välja ka asjaomaste riiklike asutuste vastavate võimekuste arendamise vajaduse.

21. Sellised jõupingutused võivad toetada **kõikehõlmava kava** väljatöötamist riigi eestvedamisel, vajaduse korral ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti ja teiste asjaomaste sidusrühmade abil, mis oleks kooskõlas riigi poliitikate ja prioriteetidega, ja mis seaks paika riigi poliitilised prioriteedid; institutsionaalsed ja rakenduslikud korraldused; nõuded, mille täitmisel saab rahvusvahelise kogukond toetada, sealhulgas investeringuteks,

rahastamiseks ning materiaalseks ja tehniliseks abiks; ning lahendused, mis hõlmavad ümberasustamist ja täiendavaid viise kolmandates riikides vastuvõtmiseks, samuti vabatahtlikku tagasipöördumist.

2.2. Toetusplatvorm

22. Eelpool mainitud riiklike korralduste toetuseks oleks vastuvõtvatel riikidel võimalus taotleda **toetusplatvormi** käivitamist.¹¹

23. Toetusplatvorm võimaldaks kontekstist lähtuvat toetust pagulastele ja asjaomastele pagulasi vastuvõtivatele riikidele ning kogukondadele. Tegutsedes partnerluse vaimus ning kooskõlas vastuvõtva riigi omaluse ja juhtrolliga, hõlmaksid selle funktsioonid järgmist:

- poliitilise pühendumuse ergutamine ning ennetamise, kaitse, reageerimise ja lahenduste toetamine;
- rahalise, materiaalse ja tehnilise abi kaasamine, samuti ümberasustamine ja täiendavad viisid kolmandates riikides vastuvõtmiseks, et toetada kõikehõlmavat kava (punkt 21), kui see on asjakohane, tuginedes ülemaailmse pagulasfoorumi lubadustele;
- sidusa humanitaar- ja arenguabi andmise soodustamine, sealhulgas arenguabiosaliste varajase ja kestliku kaasamise kaudu, et toetada vastuvõtvaid kogukondi ja pagulasi; ning
- kõikehõlmavate poliitiliste algatuste toetamine, et vähendada survet vastuvõtivatele riikidele, suurendada nende kerksust ja iseseisvust ning leida vastavaid lahendusi.

24. Asjaomaste vastuvõtivate riikide ja päritoluriikide soovil saaks toetusplatvormi olenevalt olukorrast aktiveerida/deaktiveerida ning selle juures saaks olla abiks ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet, konsulteerides põhjalikult asjaomaste riikidega, kes on otsustanud panustada, võttes arvesse juba rakendatavaid jõupingutusi ning poliitilisi, rahuvalve ja rahu kindlustamise algatusi. Aktiveerimise kriteeriumid hõlmaksid järgmist:

- laiaulatuslik ja/või keeruline pagulus, mille puhul pagulasi vastuvõtva riigi vastuvõtuvõimekus ei ole tõenäoliselt piisav.
- pikaleveninud pagulus, milles vastuvõttev riik või vastuvõtavad riigid vajavad märkimisväärset lisatoetust ja/või tekib hea võimalus leida lahendus (nt laiaulatuslik vabatahtlik repatrieerimine päritoluriiki).

25. Igale toetusplatvormile tuleks kasuks teatava riikide rühma juhtroll ja osalemine, et tagada suurem panus ja toetus, mis võib olla eri vormides (punkt 23). Selle rühma koosseis oleneks olukorrast. Vajaduse korral kutsutaks teisi asjaomaseid sidusrühmi osalema.

26. Toetusplatvormid ei oleks fikseeritud kehamid ega võtaks enda peale tegevuslikke ülesandeid. Need tugineksid eelnevalt (sealhulgas ülemaailmsel pagulasfoorumil) väljendatud huvidele ja valmisolekut väljendavatele kokkulepetele. Need täiendaksid olemasolevaid humanitaar- ja arengukoostöö koordineerimise mehhanisme ning tegutsesid

¹¹ Kooskõlas punktiga 5.

nendega koostöös. Osalevate riikidega konsulteerides tagaks ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet toetusplatvormide töö kohta korrapärase aruandluse oma täitevkomiteele, ÜRO Peaassambleele ja ülemaailmsetele pagulasfoorumitele, sealhulgas selleks, et hõlbustada teabe, tavade ja kogemuste vahetust eri platvormide vahel.

27. Platvormi võib toetada mitmeti. Näiteks saaks algatada **solidaarsuskonverentsi**, et otsida toetust kõikehõlmavale riiklikule kavale, kui see lisaks väärtust ega dubleeriks teisi protsesse, pidades silmas seda, et humanitaarabi andmine peab olema paindlik, mitmeaastane ja mittesihotstarbeline kooskõlas punktiga 32. Solidaarsuskonverents lähtuks igast konkreetsest olukorrast, olles strateegiliseks hoovaks vastuvõtivatele riikide või päritoluriikide laiapõhjaliseks toetamiseks, kaasates riike, arenguvaldkonna osalisi, kodanikuühiskonda, kohalikke kogukondi ja erasektorit ning taotledes rahalist, materiaalist ja tehnilist abi, samuti ümberasustamist ja täiendavaid viise inimeste vastuvõtmiseks kolmandates riikides.

2.3. Piirkondlikud lähenemisviisid

28. Pagulaste liikumisel on sageli märkimisväärne piirkondlik mõõde. Ehkki piirkondlike mehhanismide tunnused ning rühmituste kooslused varieeruvad, võib neil olla olenevalt olukorrast tähtis roll kõikehõlmava vastuse juures. Varasem terviklik reageerimine on samuti näidanud piirkondliku koostöö väärtust pagulusega tegelemise juures viisil, mis võtab arvesse põhjuste poliitilisi mõõtmeid.

29. Ilma et see piiraks üleilmset toetust, aitaksid piirkondlikud mehhanismid või grupid olenevalt olukorrast pagulust aktiivselt lahendada oma vastavates piirkondades, sealhulgas omades võtmerolli toetusplatvormide, solidaarsuskonverentside ja muude korralduste puhul asjaomaste riikide nõusolekul. Terviklik vastus tugineks ka pagulaste kaitse tagamiseks ning püsivate lahenduste leidmiseks mõeldud olemasolevatele piirkondlikele algatustele, kui see on võimalik ja asjakohane, sealhulgas piirkondlikele ümberasustamise algatustele, et tagada vastastikune täiendamine ja hoida ära dubleerimist.

30. Parimate praktikate vahetamist asjaomaste piirkondlike mehhanismide vahel hõlbustab ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet regulaarselt toimuvate üleilmsete pagulasfoorumite raames, et võtta arvesse eri perspektiive ning toetada sidususe saavutamist.

3. Peamised töövahendid koormuse ja vastutuse jagamisel

31. Järgmistes punktides kirjeldatakse töövahendeid, mille abil saab saavutada koormuse ja vastutuse jagamist ning mis toetavad eespool märgitud meetmeid.

3.1. Rahastamine ning ressursside tõhus ja tulemuslik kasutamine

32. Ehkki rahvusvahelise kogukonna kui terviku panus koormuse ja vastutuse jagamisse on ulatuslikum kui rahastamine, on õigeaegne, prognoositav, piisav ja kestlik avaliku ja erasektori rahastamise kaasamine sellegipoolest võti pagulasraamistiku edukaks rakendamiseks, pidades silmas kõikide asjaomaste sidusrühmade huvi maksimeerida ressursside tõhusat ja tulemuslikku kasutamist, ära hoida pettust ning tagada läbipaistvus. Eespool märgitud meetmete ja muude seonduvate kanalite kaudu tehakse ressursid kättesaadavaks riikidele, kes on silmitsi laiaulatusliku pagulusega, millele vastamine nõuab suuremaid ressursse, kui on nende riikide võimekus; see puudutab nii uusi kui ka pikaleveninud olukordi, sealhulgas tehes jõupingutusi selle nimel, et laiendada toetust kaugemale tavapäraest doonoritest.¹² See hõlmab järgmist:

- **humanitaarabi:** riigid ja humanitaarabi valdkonna organisatsioonid töötavad selle nimel, et tagada õigeaegne, piisav ja vajadustest lähtuv humanitaarabi nii hädaolukordadele reageerimiseks kui ka pikaleveninud olukordadeks, sealhulgas

¹² Sealhulgas uuenduslike rahastamiskavade kaudu, mida on soovitatud [raportis](#), mille on esitanud peasekretärile ÜRO kõrgetasemeline humanitaarabi rahastamise rühm (jaanuar 2016).

prognoositav, paindlik, mittesihotstarbeline ja mitmeaastane rahastamine, kui see on võimalik,¹³ mida antakse täielikult kooskõlas humanitaarabi põhimõtetega;

- **arengukoostöö:** riigid ja muud arenguvaldkonna organisatsioonid töötavad selle nimel, et suurendada oma osalemist pagulaste ning vastuvõtivate riikide ja kogukondade toetamisel ning võtta oma kavade ja poliitikate väljatöötamisel arvesse paguluse mõju vastuvõtivatele riikidele ja kogukondadele. See hõlmab **täiendavaid** arenguresse – **lisaks tavapärasele arenguabile** –, mida antakse grantidena või suure soodustusmääraga antud laenudena nii kahe- kui ka mitmepoolsete kanalite kaudu, tagades otsese kasu vastuvõtivatele riikidele ja kogukondadele, samuti pagulastele. Tehakse jõupingutusi eesmärgiga tagada, et arenguabi on tõhus, lähtub partnerluse vaimust ning austab riigi omaluse ja juhtrolli esmatähtsust.¹⁴ Võimaluse korral seatakse prioriteetsele kohale ka arenguabi päritoluriikidele, et tagada tingimused vabatahtlikuks repatrieerimiseks;
- **erasektori osaluse maksimeerimine:** asjaomase vastuvõtva riigi või päritoluriigi taotlusel võiks olenevalt asjaoludest erasektor koos riikide ja teiste asjaomaste sidusrühmadega uurida järgmisi võimalusi: poliitikameetmed ja riskide vähendamise meetmed; võimalused erasektori investeeringuteks, taristu tugevdamiseks ja töökohtade loomiseks olukordades, kus ärikliima seda võimaldab; uuendusliku tehnoloogia väljatöötamine, hõlmates taastuenergiat, eelkõige eesmärgiga kaotada tehnoloogiline mahajäämus ning toetada pagulasi vastuvõtivate arenguriikide ja vähim arenenud riikide võimekust; ning pagulaste ja vastuvõtivate kogukondade suurem juurdepääs rahastamisvahenditele ja teabeteenustele.

3.2. Mitut sidusrühma ja partnerlust hõlmav lähenemisviis

33. Tunnistades **riikide esmast vastutust ja suveräänsust**, püütakse kasutada mitut sidusrühma ja partnerlust hõlmavat lähenemisviisi kooskõlas asjaomaste õigusraamistikega ning tihedas koostöös riikide institutsioonidega. Lisaks oma mandaadist tulenevate kohustuste täitmisele on ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametil toetav ja kiirendav roll.

34. Vastus on kõige tõhusam, kui see hõlmab aktiivselt ja mõtestatult neid, keda see peaks kaitsma ning aitama. Asjaomased osalised jätkavad võimaluse korral konsultatsiooniprotsesside väljatöötamist ja toetamist, mis võimaldavad **pagulastel ning vastuvõtivate kogukondade liikmetel** osaleda asjakohase, kättesaadava ja kõikehõlmava reageeringu kavandamisel. Riigid ja asjaomased sidusrühmad uurivad, kuidas kõige paremini kaasata pagulased ja vastuvõtivate kogukondade liikmed, eriti naised, noored ja puudega isikud, samuti diasporaad, võtmetähtsusega foorumitesse ning protsessidesse, kui see on asjakohane. Kaebuste vastuvõtmise ja uurimise ning pettuse, väärkohtlemise ja korruptsiooni ennetamise mehhanismid aitavad tagada aruandekohustuse täitmise.

35. Ilma et see piiraks humanitaarorganisatsioonide mandaatidest lähtuvat tegevust, teevad **humanitaar- ja arenguvaldkonna** osalised koostööd alates paguluse tekkimisest ning pikaleveninud olukordades. Nad töötavad välja vahendid, et tagada oma sekkumiste tõhus vastastikune täiendamine eesmärgiga toetada vastuvõtvaid riike ning, kui see on asjakohane, siis päritoluriike, sealhulgas neid riike, kus puudub institutsiooniline võimekus pagulaste vajaduste rahuldamiseks. Kahe- ja mitmepoolsete arengu- ja finantsvaldkonna osaliste toetus vastuvõtivate kogukondade ja pagulaste otseseks hüvanguks on täiendav ning toimub partnerluses, austades riikide omaluse ja juhtrolli esmatähtsust, ning viisil, mis ei mõjuta negatiivselt laiemaid arengueesmärke ega vähenda nende toetust asjaomases riigis.

36. **Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni süsteem** hõlmatakse täiel määral. See hõlmab Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni säästva arengu töörühma ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni riikide töörühmade panust, samuti asjaomaste agentuuride panust, et tagada kohapeal tegevuslik koostöö kooskõlas Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretäri

¹³ Vt nt A/RES/71/127, A/71/353.

¹⁴ Vt nt A/RES/71/127, A/71/353, A/RES/69/313.

reformikavaga, eelkõige rahu, julgeoleku ja arengu valdkonnas. Kohapealse koordinaatori juhtimisel ja riiklike arenguvajadusi edendades arutatakse Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni arenguvaldkonna tegevust vastuvõtivate kogukondade ja pagulaste toetuseks, kui see on asjakohane, Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni abiraamistik, mis koostatakse ja võetakse lõplikult vastu täielikult riikide valitsustega konsulteerides ja nendega kokkuleppel.¹⁵ Tehniline nõustamine ja toetus tehakse samuti Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni piirkondlike büroode kaudu kättesaadavaks.

37. **Kohalikud omavalitsused ja muud kohalikud osalised** nii linna- kui ka maapiirkondades, sealhulgas kohalike kogukondade juhid ja tavapärased kogukondade juhtimise asutused, on sageli esimesed, kes reageerivad laiaulatuslikule pagulasele, ning on ka nende osaliste seas, kes kogevad keskpikas perspektiivis kõige märgatavat mõju. Konsulteerides riikide ametiasutustega ja järgides asjaomaseid õigusraamistikke, võidakse pakkuda kogu rahvusvahelise kogukonna toetust, et tugevdada institutsionaalset võimekust, taristut ja meetmeid kohalikul tasandil, sealhulgas rahastamise ja võimekuse suurendamise kaudu, kui see on asjakohane. Edendatakse kohalike töötajate värbamist humanitaarabi- ja arenguagentuuride poolt kooskõlas asjaomaste seaduste ja poliitikapõhimõtetega, pidades silmas vajadust tagada kohalike osaliste, organisatsioonide ja struktuuride jätkuv suutlikkus.

38. Pagulasi vastu võtvate **linnade ja kohalike omavalitsusüksuste võrgustikke** kutsutakse jagama parimaid praktikaid ning uuenduslikke lähenemisviise, kuidas vastata pagulasi puudutavatele väljakutsetele linnatingimustes, sealhulgas mestimiskokkulepete kaudu, ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti ja teiste asjaomaste sidusrühmade toetusel.

39. Samamoodi edendatakse **parlamentide** kaasamist, kui see on asjakohane, asjaomaste riiklike kokkulepete alusel eesmärgiga toetada pagulasraamistikku.¹⁶

40. Tunnustades kodanikuühiskonna organisatsioonide partnerluse vaimus toimuvat olulist tööd pagulaste ning vastuvõtivate riikide ja kogukondade heaks, **kodanikuühiskonna organisatsioonid**, sealhulgas need, mida juhivad pagulased, naised, noored või puudega isikud, ning need, mis tegutsevad kohalikul ja riigi tasandil, panustavad kogukonna tugevate külgede ja vajaduste hindamisse, kaasavasse ja kättesaadavasse programmide kavandamisse ja rakendamisse ning võimekuse suurendamisse, kui see on asjakohane.

41. **Usupõhised organisatsioonid** võivad toetada korralduste kavandamist ja elluviimist, et abistada pagulasi ja vastuvõtvaid kogukondi, sealhulgas konfliktide ennetamise, lepitamise ja rahu kindlustamise valdkonnas, aga ka muudes olulistest valdkondades.

42. Kaalutakse võimalusi **avaliku ja erasektori partnerluse** rakendamiseks,¹⁷ austades täielikult humanitaarabi põhimõtteid, sealhulgas võimalikke uusi institutsionaalseid korraldusi ning meetodeid äriühingutele vajalike tingimuste ja finants-/äriinstrumentide loomiseks, et toetada pagulaste ja vastuvõtva kogukonna tööhõivet ja tööjõu liikuvust ning pakkuda suuremaid võimalusi erasektori investeringuteks. Erasektorit julgustatakse edendama standardeid eetiliseks käitumiseks pagulasolukordades, jagama töövahendeid äriühingutele kindlakstelemiseks vastuvõtva riikides ning töötama välja riigi tasandil erasektori edendamise platvorme, kui see lisaks väärtust.

43. Luuakse **ülemaailmne akadeemiline võrgustik**, mis käsitleb pagulaste, muu sundrände ja kodakondsusetuse küsimusi ning millesse kaasatakse ülikoolid, akadeemilised liidud ja teadusuuringute asutused koos ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti ja teiste asjaomaste sidusrühmadega, et edendada teadusuuringute, koolituse ja stipendiumide võimalusi, mis toob kaasa konkreetseid tulemusi, toetamaks pagulasraamistiku eesmäärke. Tehakse jõupingutusi, et tagada piirkondlik mitmekesisus ja eksperditeadmised paljudes asjaomastes teemavaldkondades.

¹⁵ [A/RES/72/279](#).

¹⁶ [A/RES/72/278](#), osutades ka Parlamentidevahelise Liidu (IPU) tööle.

¹⁷ Osutades rahvusvahelise kaubanduskoja ja maailma majandusfoorumi tööle ning mudelile, mille on esitanud ülemaailmse rände- ja arengupoliitika foorumi ettevõtlusmehhanism.

44. Tunnistades olulist rolli, mida **spordi- ja kultuuritegevused** võivad omada sotsiaalse arengu, kaasamise, sidususe ja heaolu edendamisel eelkõige pagulaste laste (nii poiste kui ka tüdrukute), noorukite ja noorte jaoks, samuti eakate ja puudega isikute jaoks, edendatakse partnerlusi, et suurendada juurdepääsu spordi- ja kultuurirajatistele ning –tegevustele piirkondades, kus viibivad vastuvõetud pagulased.¹⁸

3.3. Andmed ja tõendid

45. Usaldusväärsed, võrreldavad ja ajakohased andmed on tõenduspõhiste meetmete jaoks kriitilise tähtsusega, et parandada pagulaste ja vastuvõtivate kogukondade sotsiaalmajanduslikke tingimusi; hinnata ja tegeleda suurte pagulaskogukondade mõjuga vastuvõtivatele riikidele hädaolukordades ja pikaleveninud olukordades; ning teha kindlaks ja kavandada asjakohaseid lahendusi. Igasuguse isikuandmete kogumise ja levitamise suhtes tuleb kohaldada asjakohaseid andmekaitse ja andmete puutumatus põhimõtteid, sealhulgas vajalikkuse, proportsionaalsuse ja konfidentsiaalsuse printsiipe.

46. Tõenduspõhise reageerimise toetamiseks edendavad riigid ja asjaomased sidusrühmad, kui see on asjakohane, ühtlustatud või koostalitlusvõimeliste standardite väljatöötamist pagulasi ja tagasipöördujaid puudutavate andmete, sealhulgas nt vanuse, soo, puuete või erivajaduste alaste andmete kogumiseks, analüüsiks ja jagamiseks.¹⁹ Asjaomaste riikide taotlusel pakutakse tuge, et kaasata pagulasi ja vastuvõtvaid kogukondi ning, kui see on asjakohane, siis ka tagasipöördujaid ja kodakondsuseta isikuid riigi andmete ja statistika kogumise protsessidesse, ning tugevdada riikide andmekogumissüsteeme pagulaste ja vastuvõtivate kogukondade olukorra kohta.

47. Andmete ja tõendite täiustamine toetab ka **lahenduste** leidmise jõupingutusi. Andmetest ja tõenditest on abi poliitikapõhimõtete, investeeringute ja programmide väljatöötamisel, et toetada tagasipöördujate repatrieerimist ning taastegreerimist päritoluriikides. Lisaks töötavad riigid, ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet ja teised asjaomased sidusrühmad selle nimel, et võimaldada süstemaatiliselt koguda, jagada ja analüüsida eristatud andmeid, mis on seotud rahvusvahelist kaitset vajavate isikute ümberasustamise ja teise riiki vastuvõtmise täiendavate viisidega, ning jagavad häid tavasid ja selles valdkonnas saadud õppetunde.

48. Et saada teavet koormuse ja vastutuse jagamise korraldamise jaoks, koordineerib ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet asjaomaste riikide ja asjakohaste partneritega, abistamaks pagulaste vastuvõtmises, kaitsmises ja abistamisega kaasneva **mõju mõõtmisel** eesmärgiga hinnata puudujääke rahvusvahelises koostöös ning edendada õiglasemat, prognoositavamamat ja kestlikumat koormuse ja vastutuse jagamist.²⁰ 2018. aastal kutsus ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet kokku rahvusvaheliste organisatsioonide ja liikmesriikide eksperdid ning koordineerib asjaomase meetodika tehnilist läbivaatamist, et tagada laiaulatuslik konsensus kasutatava lähenemisviisi teemal. Tulemusi jagatakse ning need annavad võimaluse pidada ametlikke arutelusid riikide vahel 2018.–2019. aastal. Esimene aruanne avaldatakse 2019. aastal, mis langeb kokku esimese ülemaailmse pagulasfoorumiga. Järgmised aruanded esitatakse korrapäraste ajavahemike järel, mis tagab võimaluse hinnata, kas on tehtud edusamme õiglasema ja prognoositavamama koormuse ja vastutuse jagamise suunas liikumisel kooskõlas punktiga 7 (vt ka IV osa).

B. Toetust vajavad valdkonnad

49. B-osas toodud toetust vajavate valdkondade eesmärk on vähendada vastuvõtivate riikide koormust ning tuua kasu pagulastele ja vastuvõtivate kogukondade liikmetele. Valdkondadega, mis on rühmitatud tervikliku pagulusele reageerimise raamistiku

¹⁸ Märkides ära fondi Olympic Refugee Foundation tööd, ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti ja Rahvusvahelise Olümpiakomitee partnerlust ning muid üksuseid, näiteks fondi Football Club Barcelona Foundation. Vt ka [kehalise kasvatus, füüsilise aktiivsuse ja spordi rahvusvaheline harta](#) ning [A/RES/71/160](#).

¹⁹ „Rahvusvahelised soovituselised pagulasi käsitleva statistika kohta“.

²⁰ [A/RES/72/150](#), punkt 20.

põhipunktide järgi ja mis põhineb varasemal kõikehõlmaval reageerimisel, rõhutatakse seda, kuhu rahvusvaheline kogukond võiks oma toetuse suunata, et tagada kontekstipõhine kõikehõlmav ja inimkeskne reageering ulatuslikule pagulusele, olles seejuures kooskõlas riikide prioriteetide, strateegiate ja poliitikatega. **B-osas esitatud meetmete edukus toetub kindlalt ja hästi korraldatud koormuse ja vastutuse jagamisele** (A-osa) ning rahvusvahelise kogukonna kui terviku pühendumisele, et anda konkreetne panus²¹ nende korralduste elluviimiseks, tuginedes koormuse ja vastutuse jagamise põhimõttele.

50. Toetus pannakse paika **vastuvõtva riigi** või asjakohasel juhul ka päritoluriigi **taotlusel** ning kooskõlas riigi omaluse ja juhtrolli põhimõttega, seejuures austades riiklike poliitikaid ja prioriteete. Tunnistatakse, et iga kontekst on erinev ning igal riigil on erinevad raamistikud, võimekus ja ressursid. B-osa ei ole ammendav ega ettekirjutav. B-osaga ei soovita ka tekitada lisakoormust või -kohustusi vastuvõtivatele riikidele. Pagulasraamistiku peamine eesmärk on siiski vähendada survet, eriti väikese ja keskmise sissetulekuga riikidele, tagades teiste riikide ja asjaomaste sidusrühmade panuse.

51. B-osas esitatud meetmed võtavad arvesse ja mõtestatult kaasavad ja taotleavad sisendit nendelt isikutelt, kellel on mitmesugused vajadused ja võimalikud haavatavused; nende isikute hulgas on tüdrukud ja naised; lapsed, noorukid ja noored; vähemuste hulka kuuluvad isikud; seksuaalse ja soolise vägivalda, seksuaalse ärakasutamise ja väärkohtlemise või inimkaubanduse tõttu kannatanud isikud; eakad ja puudega isikud.

1. Vastuvõtmine ja riiki lubamine

1.1. Varajane hoiatamine, valmisolek ja hädaolukorraks valmistumine

52. Valmisolek, sealhulgas hädaolukorra lahendamise kavad, tugevdavad laiahaardelist reageerimist ulatuslikule pagulusele, sealhulgas keskpika perioodi jooksul. Ilma et see piiraks algpõhjuste kõrvaldamise jõupingutusi ning kooskõlas ÜRO peasekretäri **ennetuskavaga** panustavad riigid ja asjaomased sidusrühmad ressursse ja eksperditeadmisi, et hõlmata valmistumine ulatuslikuks pagulaste liikumiseks viisil, mis on võimaluse korral kooskõlas tervikliku pagulusele reageerimise raamistiku, riigi, piirkondlike ja ÜRO toetatud valmisoleku ja hädaolukorra lahendamisega seotud jõupingutustesse.

53. Riikide juhtimisel toetatakse asjaomaste ametiasutuste võimekuse suurendamist, võimaldades neil ennetavalt kehtestada riskiseire- ja hädaolukorraga toimetuleku meetmed ning tugineda toetusele, mida pakuvad mitmesugused asjaomased sidusrühmad, sealhulgas erasektor, kui see on asjakohane. Valmisolekumeetmed võtavad arvesse üleilmseid, piirkondlikke ja riiklike varajase hoiatamise ja varajase meetmete rakendamise mehhanisme, katastroofihoju vähendamise jõupingutusi ning tõenduspõhiseid tulevaste liikumiste ja hädaolukordade prognoosimise edendamise meetmeid. Need võivad juhul, kui see on asjakohane, võtta arvesse ka sunniviisilist riigisisest ümberpaiknemist, mis võib tuleneda konkreetsest olukorrast. ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet tugevdab toetust asjaomastele riikidele, jagades teavet turvariskide kohta, mis seostuvad asjassepuutuvate inimeste liikumisega. Toetust pakutakse ka valmisoleku võimekuse pakkumise kaudu, mis hõlmab võimalikke valmisoleku teenuste abipakette ning vajalikke eelnevalt eraldatud tehnilisi ja inimressursse.

1.2. Esmase vastuvõtmisega seotud korraldused

54. Kui saabub palju pagulasi, teevad riigid ja kogukonnad suuri jõupingutusi, et olla valmis nende vastuvõtmiseks. Toetades valitsuse strateegiaid pagulaste saabumise haldamiseks, panustavad ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet, riigid ja asjaomased sidusrühmad ressursse ja eksperditeadmisi, et tugevdada riikide vastuvõtmisvõimekust, sealhulgas vastuvõtu- ja transiitlade loomiseks, võttes arvesse pagulaste vanust, sugu, puuet ja muid erivajadusi (luues nii-öelda ohutud ruumid, kui see on asjakohane), ning pakkuda põhilist humanitaarabi

²¹ Kooskõlas punktiga 4.

ja olulisi teenuseid vastuvõtualadel. Toetatakse tõhusaid mehhanisme, et luua alternatiivid laagritele piiridest eemal, kui asjaomane vastuvõttev riik peab seda asjakohaseks.

55. Prioriteetsele kohale seatakse asjaomaste riikide kehtestatud reageerimismeetmete toetamine, sealhulgas pakkudes abi riiklike teenuste osutamise süsteemide kaudu, kui see on teostatav ja asjakohane. Võimalik oleks aktiveerida piirkondlikud ja rahvusvahelised valmisoleku kokkulepped töötajate ning tehnilise ja materiaalse abi pakkumiseks, konsulteerides asjaomaste riikidega. Julgustatakse asjaomaseid riike rakendama meetmeid, et hõlbustada õigeaegset valveloleku ja hädaolukorraga seotud operatsioonide alustamist.

1.3. Ohutus ja julgeolek

56. Julgeolekukaalutlused ja rahvusvaheline kaitse täiendavad üksteist. Ohutuse ja julgeoleku eest on esmavastutajad riigid, kes võivad saada kasu riiklike lõimitud lähenemisviiside edendamisest, millega toetatakse pagulasi ja nende inimõiguseid, kaitstes seejuures riiklikku julgeolekut. Tunnistatakse täielikult, et vastuvõtvad riigid tunnevad õigustatult muret julgeoleku pärast ja et on oluline tagada rahvusvahelise kaitse ja sellele rakenduva rahvusvahelise õiguse tsiviil- ja humanitaarolemus nii häda- kui pikaleveninud olukordades.²²

57. Asjaomaste riikide taotlusel ning järgides täielikult riikide seaduseid ja poliitikaid, panustavad ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet ja asjaomased sidusrühmad ressursse ja eksperditeadmisi, et toetada rahvusvahelise kaitse vajadusest lähtuvaid meetmeid eesmärgiga tagada uute saabujate julgeolekukontroll ja terviseseisundi hindamine. Toetatakse ka järgmist: asjaomaste ametiasutuste võimekuse suurendamine, näiteks rahvusvahelise pagulaste kaitse ja pagulasena tunnustamata jätmise kriteeriumide vallas; rahvusvaheliste jõupingutuste suurendamine, et ennetada seksuaalset ja soolist vägivalda ning sellega võidelda; suutlikkuse suurendamine kogukonnale suunatud poliitikakujundamise ja õiguskaitse kättesaadavuse nimel ning võitlejate ja sõdurite tuvastamine ja eraldamine vastuvõtvates piiripunktides või esimesel võimalusel pärast saabumist kooskõlas asjaomaste kaitsemeetmetega. Samuti toetatakse programmide väljatöötamist ja rakendamist, et kaitsta ja abistada varem relvastatud rühmadega seotud lapsi.

1.4. Registreerimine ja dokumenteerimine

58. Pagulaste registreerimine ja tuvastamine on asjaomaste isikute, samuti riikide jaoks võtmetähtsusega, et teada, kes on saabunud, ning hõlbustada sellega juurdepääsu esmasele abile ja kaitsele, sealhulgas erivajadustega isikute jaoks. See on ka oluline vahend pagulaste kaitse süsteemide terviklikkuse tagamisel ning pettuse, korruptsiooni ja kuritegevuse, sealhulgas inimkaubanduse, ennetamisel ning nendega võitlemisel. Registreerimine ei ole vähem tähtis lahenduste tagamisel. Asjaomaste riikide toetuseks panustab ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet koos riikide ja asjaomaste sidusrühmadega ressursse ja eksperditeadmisi, et vajaduse korral tugevdada riikide suutlikkust isikute, sealhulgas naiste ja tüdrukute registreerimisel ning dokumenteerimisel, perekonnaseisust olenemata. See hõlmab toetust digiteerimisele, biomeetria ja muude asjaomaste tehnoloogiate rakendamisele ning ka kvaliteetsete registreerimisandmete kogumist, kasutamist ja jagamist, mis on vanuse, soo, puude ja kultuurilise ja rassilise erivajaduste järgi eristatud, kooskõlas asjaomaste andmekaitse ja eraelu puutumatuse põhimõtetega.

1.5. Erivajadustele vastamine

59. Erivajadustega arvestamise võimekus on eraldi väljakutse, mis nõuab lisaressursse ja sihipärast abi. Erivajadustega isikud on lapsed, sealhulgas saatjata või perekonnast eraldatud lapsed; ohus olevad naised; piinamise, trauma, inimkaubanduse, seksuaalse ja soolise vägivalda, seksuaalse ärakasutamise ja väärkohtlemise või kahjulike tavade ohvrid;

²² Vt 1951. aasta konventsiooni artikkel 9; ExComi järeldused nr 94 (LIII) (2002) ja 109 (LX) (2009); [A/RES/72/150](#), punkt 28.

meditsiiniliste vajadustega isikud; puudega isikud; kirjaoskamatud; noorukid ja noored ning eakad.²³

60. Riigid ja asjaomased sidusrühmad panustavad mõjutatud riikide toetuseks ressursse ja eksperditeadmisi, et luua **mehhanismid erivajadustega isikute tuvastamiseks, kontrollimiseks** ning asjakohaste ja kättesaadavate protsesside ja menetluste juurde suunamiseks. Et seda tegelikkuses võimaldada, võidakse luua mitut sidusrühma hõlmavad reageerimismeeskonnad.²⁴ See hõlmab laste, sealhulgas saatjata ja perekonnast eraldatud laste tuvastamist ja suunamist, et hinnata ja/või määrata kindlaks nende parimaid huve, koos asjakohaste hoolekandesüsteemide ja muude teenustega.²⁵ Inimkaubanduse ja muude ärakasutamismuudrite ohvrite tuvastamine ning suunamine asjakohaste protsesside ja menetluste juurde, sealhulgas rahvusvahelise kaitse vajaduste kindlakstegemiseks või ohvrite toetamiseks, on võtmetähtsusega;²⁶ sama oluline on tuvastada kodakondsuseta ja kodakondsuse kaotamise ohus isikuid ning suunata neid muu hulgas kodakondsusetuse määratlemise menetluste juurde. Toetatakse ka vabadusekaotuse ja kogukonnapõhiste kinnipidamise alternatiivide väljatöötamist, eriti laste jaoks.

1.6. *Rahvusvahelise kaitse vajaduste kindlakstegemine*

61. Mehhanismid rahvusvahelise kaitse taotluste õiglaseks ja tõhusaks läbivaatamiseks annavad riikidele võimaluse määrata nõuetekohaselt kindlaks nende territooriumil asuvate isikute staatus kooskõlas nende kehtivate rahvusvaheliste ja piirkondlike kohustustega (A/RES/72/150, punkt 51) viisil, mis väldib puudujääke kaitse tagamisel ning võimaldab kõikidel rahvusvahelist kaitset vajavatel isikutel seda kaitset saada ja kasutada.²⁷ Kui esineb laiaulatuslik pagulaste liikumine, võib rühmapõhine kaitse (näiteks pagulasseisundi *prima facie* tunnustamine) aidata rahvusvahelise kaitse vajadustega tegeleda, kui riik peab seda asjakohaseks.

62. Ilma et see piiraks ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti mandaadi alusel ellu viidavat tegevust, asutab ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet **rahvusvahelise kaitse andmise võimekuse tugirühma**, milles osalevad asjaomaste tehniliste valdkondade eksperdid. Seejuures võetakse nõuetekohaselt arvesse piirkondlikku mitmekesisust. Rühm tugineks ka üleilmsete pagulasfoorumite käigus esitatud lubadustele ja panustele seoses eksperditeadmiste või rahastamisega. Rühma võib aktiveerida asjaomase riigi taotlusel, et toetada asjaomaseid riigi ametiasutusi – kooskõlas kohaldatavate rahvusvaheliste, piirkondlike ja riiklike dokumentide ja seadustega – eesmärgiga tugevdada nende varjupaigasüsteemide aspekte, et tagada nende õiglus, tõhusus, kohandatavus ja terviklikkus. Toetus võib hõlmata valmisoleku kokkuleppeid ja hea tava jagamist riikide vahel varjupaigasüsteemide kõikide tahkude, sealhulgas juhtumite töötlemise tingimuste (nt lihtsustatud või kiirendatud menetlus juhtumite korral, mis on tõenäoliselt põhjendatud või põhjendamata), registreerimise ja juhtumite halduse protsesside, küsitlimestehnikate ja ulatuslikuma institutsioonilise suutlikkuse suurendamise vallas.

63. Lisaks pakuvad asjaomaste mandaatide ja eksperditeadmistega sidusrühmad suuniseid ja tuge meetmetele, millega toetatakse muid kaitse- ja humanitaarväljakutseid. See võiks hõlmata meetmeid, et abistada looduskatastroofide tõttu sundkorras ümber asustatud isikuid, võttes arvesse riikide seaduseid ja piirkondlikke instrumente, kui neid kohaldatakse, samuti selliseid tavasid nagu ajutise kaitse²⁸ ja humanitaareesmärkidel riigis viibimise kokkulepped, kui see on asjakohane.

²³ A/RES/46/91.

²⁴ See võib hõlmata kodanikuühiskonda ning usu- ja rahvusvahelisi organisatsioone, nagu ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet ja Rahvusvaheline Migratsiooniorganisatsioon.

²⁵ A/RES/64/142.

²⁶ Kooskõlas rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni täiendava naiste ja lastega kaubitsemise ning muu inimkaubanduse ärahoidmise ja selle kuriteo eest karistamise protokolliga.

²⁷ Vt eespool, punkt 5; ExComi järeldused nr 103 (LVI) (2005) punkt s ja 96 (LIV) (2003).

²⁸ ExComi järeldused nr 22 (XXXII) (1981); 74 (XLV) (1994), punktid r–u; 103 (LVI) (2005), punkt l.

2. Vajadustele vastamine ja kogukondade toetamine

64. Pagulaste olukorra haldamine sõltub sageli vastuvõtva kogukonna kerksusest. Samuti tunnustatakse aina rohkem arenguväljakutseid, mille tekitavad laiaulatuslik pagulus, ning ka seda, millist kasu võiks tuua ühine ja kaasav majanduskasv pagulasi vastuvõtivatele ühiskondadele, kooskõlas kestliku arengu tegevuskavaga aastani 2030. Pagulasraamistik võib aidata kaasa sellele, et kui riik teeb edusamme kestliku arengu eesmärkide saavutamisel, saavad sellest kasu ka pagulased ja nende vastuvõtavad kogukonnad ei jää maha. Samal ajal vajavad vastuvõtavad riigid, mis soovivad tugevdada riigi poliitikat ja institutsioone kohalike ja pagulaste kogukondade kerksuse saavutamiseks, sageli toetust rahvusvaheliselt kogukonnalt tervikuna, mis täiendaks nende enda jõupingutusi, kuni leitakse püsivad lahendused. Pagulaste ja vastuvõtivate kogukondade toetamise püüdlused ei vähenda mingil juhul (tegelikult hoopis täiendavad) vajadust hõlbustada kokkulepete saavutamist kestvateks lahendusteks.²⁹

65. Ilma et see mõjutaks humanitaarabi, töötavad arenguvaldkonna toimijad selliselt, et see on humanitaarabiga andmiseks vastastikku täiendav ning kindlustaks, et arenguprogrammide ja -poliitika kavandamisel ja rakendamisel võetakse arvesse ulatusliku pagulase mõju vastuvõtvale riigile, tagades sellega otseste kasu nii vastuvõtivate kogukondade kui ka pagulaste jaoks. Partnerluse vaimus tegutsemine, riigi juhtrolli ja omaluse esmatahtsus ning prognoositava rahvusvahelise reageerimise kaasamine kooskõlas riikide arengustrateegiatega ja joondatuna kestliku arengu tegevuskavaga aastani 2030 on kestlikkuse tagamisel võtmetähtsusega. Samal ajal peavad vastuvõtavad riigid saama arvestada täiendavate arenguressurssidega eesmärgiga tagada, et pagulusest mõjutatud kogukondi ei kahjustata kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks edusammude tegemisel.

66. Humanitaarabi jääb vajaduspõhiseks ning tugineb humanitaarabi põhimõtetele, milleks on inimlikkus, neutraalsus, erapooletus ja sõltumatus. Võimaluse korral pakutakse seda viisil, mis toob kasu nii pagulastele kui ka vastuvõtivatele kogukondadele. See hõlmab jõupingutusi, et pakkuda abi kohalike ja riigi teenuseosutajate kaudu, kui see on asjakohane (sealhulgas mitmeotstarbelise rahalise abi kaudu), selle asemel et luua pagulastele paralleelsed süsteemid, millest vastuvõtavad kogukonnad aja jooksul kasu ei saa. Aina enam paigutatakse pagulasi linna- ja maapiirkondadesse väljaspool laagreid ning oluline on sellele olukorrale ka reageerida.

67. Allpool esitatud valdkonnad vajavad eritoetust rahvusvaheliselt kogukonnalt tervikuna, et suurendada vastuvõtivate kogukondade, aga ka pagulaste kerksust. Need on **soovituslikud valdkonnad, mis tuginevad teiste isikute panusele**, sealhulgas A-osas kirjeldatud meetmete kaudu, et abistada tervikliku reageeringu rakendamisel. Need ei ole mõeldud ettekirjutava ega ammendavana ning nendega ei soovita tekitada vastuvõtivatele riikidele lisakohustusi või -koormust. Kogu toetus tagatakse asjaomaste riigi ametiasutustega koordineerides ning tiheda partnerluse ja koostöö vaimus ning toetus on seotud, kui see on asjakohane, jätkuvate riiklike jõupingutuste ja poliitikapõhimõtetele.

2.1. Haridus

68. Kooskõlas riikide haridusalaste õigusaktide, poliitikapõhimõtete ja kavade ning toetades vastuvõtvaid kogukondi, panustavad riigid ja asjaomased sidusrühmad³⁰ ressursse ja eksperditeadmisi, et suurendada ja täiustada riikide haridussüsteemide kvaliteeti ja kaasavust eesmärgiga hõlbustada pagulaste ja vastuvõtivate kogukondade laste (nii poiste kui ka tüdrukute), noorukite ja noorte juurdepääsu põhi-, kesk- ja kolmanda astme haridusele. Kaasatakse suuremat otsest finantstoetust ja konkreetseid jõupingutusi, et minimeerida aega,

²⁹ Vt ka ExComi järeldus nr 109 (LX) (2009).

³⁰ Lisaks haridusministeeriumidele ja riikide hariduse planeerimise ametitele võivad need hõlmata ÜRO Lastefondi (UNICEF), kriisiaegse ühendatud õppe konsortsiumit, ülemaailmset hariduspartnerlust, ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametit, ÜRO Hariduse, Teaduse ja Kultuuri Organisatsiooni (UNESCO), UNESCO rahvusvahelist hariduse planeerimise instituuti, UNESCO statistikainstituuti, Palestiina pagulasi toetavat ÜRO abiorganisatsiooni (UNRWA), programmi „Education Cannot Wait“, ametiasutuste vahelist võrgustikku hariduse tagamiseks hädaolukorras, vabatahtluse ja erasektorit.

mille pagulastest poisid ja tüdrukud veedavad haridusest eemal, maksimaalselt võiks see olla kuni kolm kuud pärast saabumist.

69. Olenevalt kontekstist võidakse pakkuda lisatoetust, et laiendada õppeasutusi (sealhulgas väikelapse arengu, tehnilise või kutseõppega seotud asutusi) ja suurendada õpetamisvõimekust (mis hõlmab toetust, kui see on asjakohane, pagulastele ja vastuvõtivate kogukondade liikmetele, kes on või on olnud õpetajad, kooskõlas riigi seaduste ja poliitikaga). Täiendavad toetusvaldkonnad hõlmavad jõupingutusi pagulaste konkreetsete haridusvajaduste rahuldamiseks (sealhulgas „ohutute koolide“ ja uuenduslike meetodite kaudu, nagu veebiharidus) ning nende registreerimise ja kohalkäimise takistuste ületamiseks, sealhulgas paindlike tõendatud õppeprogrammide kaudu, eriti tüdrukute jaoks, samuti puudega ja psühhosotsiaalse traumaga isikute jaoks. Toetust antakse riigi haridussektori kavade väljatöötamiseks ja rakendamiseks, mis hõlmab ka pagulasi. Samuti antakse vajaduse korral toetust selleks, et hõlbustada akadeemiliste, tööalaste ja kutsevalifikatsioonide võrdväarsuse tunnustamist. (Vt ka punkt 3.3, **täiendavad viisid kolmandatesse riikidesse vastuvõtmiseks**).

2.2. Töökohad ja elatis

70. Kaasava majanduskasvu edendamiseks vastuvõtivate kogukondade ja pagulaste jaoks, toetades vastuvõtvaid kogukondi ning kooskõlas nende asjakohaste riigisiseste seaduste ja poliitikapõhimõtetega, panustavad riigid ja asjaomased sidusrühmad³¹ ressursse ja eksperditeadmisi, et edendada majanduslikke võimalusi, inimväärset tööd, töökohtade loomist ja ettevõtlusprogramme vastuvõtva kogukonna liikmete ja pagulaste, sealhulgas naiste, nooremate täiskasvanute, eakate ja puudega isikute jaoks.³²

71. Olenevalt kontekstist võidakse eraldada ressursse ja oskusteavet järgneva toetuseks: tööturu analüüs eesmärgiga teha kindlaks puudujäägid ja võimalused töökohtade loomiseks ning sissetuleku saamiseks; pagulaste ja vastuvõtivate kogukondade seas oskuste ja kvalifikatsioonide kaardistamine ja tunnustamine; nende oskuste ja kvalifikatsioonide tugevdamine konkreetsete koolitusprogrammide kaudu, sealhulgas keele- ja kutseõppe kaudu, olles seejuures seotud turuvõimalustega, eriti naiste, puudega isikute ja noorte jaoks. Eritähelepanu pööratakse tehnoloogilise mahajäämuse vähendamisele ja võimekuse suurendamisele (eelkõige pagulasi vastuvõtvates arengumaades ja vähim arenenud riikides), sealhulgas elatise teenimise võimaluste edendamiseks. Tehakse jõupingutusi, et toetada juurdepääsu taskukohastele finantstoodetele ja -teenustele vastuvõtivate ja pagulaskogukondade naiste ja meeste jaoks, sealhulgas vähendades seonduvaid riske ning võimaldades väikeste kuludega mobiilset ja internetipõhist juurdepääsu neile teenustele, kui see on võimalik; samuti rahasaadetiste edastamise toetuseks. Kui see on asjakohane, siis võidakse mõnes kontekstis arutada kauplemise sooduskorra kehtestamist kooskõlas asjakohaste rahvusvaheliste kohustustega, eriti kaupade ja sektorite puhul, mille tööjõus on suur pagulaste osakaal; samuti instrumente, mille eesmärk on meelitada ligi erasektori ja taristuinvesteeringuid ning toetada kohalike ettevõtjate võimekust.

2.3. Tervishoid

72. Kooskõlas riikide tervishoiualaste õigusaktide, poliitikapõhimõtete ja kavadega ning toetades vastuvõtvaid kogukondi, panustavad riigid ja asjaomased sidusrühmad³³ ressursse

³¹ See võib hõlmata erasektorit ja kohalikke ettevõtteid, samuti Rahvusvahelist Tööorganisatsiooni, Maailmapanga Gruppi, ÜRO Arenguprogrammi, OECDd, ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametit, ÜRO Kapitaliarengufondi, Rahvusvahelist Migratsiooniorganisatsiooni, töötajate ja tööandjate ühinguid, mikrorahastamise asutusi ning akadeemilisi ringkondi.

³² Need jõupingutused juhinduvad ka dokumendist [R205 – soovitus, mis käsitleb tööühivet ja inimväärset tööd rahu ja vastupanuvõime heaks, 2017 \(nr 205\)](#), mis on vastu võetud Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni üldkonverentsil – ning [juhtpõhimõtetest, mis käsitlevad pagulaste ja teiste sundkorras ümber asustatud isikute juurdepääsu tööturule](#) (Rahvusvaheline Tööorganisatsioon, juuli 2016).

³³ See võib hõlmata Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO); ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametit; UNICEFi; ÜRO Rahvastikufondi (UNFPA); Rahvusvahelist Migratsiooniorganisatsiooni; ülemaailmset vaktsineerimise ja immuniseerimise liitu

ja eksperditeadmisi eesmärgiga suurendada ja täiustada riikide tervishoiusüsteemide kvaliteeti, et hõlbustada pagulaste ja vastuvõtivate kogukondade, sealhulgas naiste ja tüdrukute; laste, noorukite ja noorte; eakate; kroonilisi haigusi, sealhulgas tuberkuloosi ja HIVd põdevate isikute; inimkaubanduse, piinamise, trauma või vägivalda, sealhulgas seksuaalse ja soolise vägivalda ohvrite; ning puudega isikute juurdepääsu.

73. Olenevalt kontekstist võib see hõlmata ressursse ja eksperditeadmisi, et ehitada ja varustada tervishoiurajatisi või tugevdada teenuseid, sealhulgas arendades võimekust ning pakkudes koolitusvõimalusi pagulastele ja vastuvõtivate kogukondade liikmetele, kes tegutsevad või võiksid tegutseda tervishoiutöötajatena kooskõlas riigi seaduste ja poliitikapõhimõtetega (sealhulgas vaimse tervise ja psühhosotsiaalse hoolduse vallas). Edendatakse haiguste ennetamist, immuniseerimisteenuseid ja tervise edendamise seotud tegevust, sealhulgas füüsilist tegevust ja spordiga tegelemist; samuti lubadusi hõlbustada taskukohast ja õiglast juurdepääsu piisavas koguses ravimitele, meditsiinivahenditele, vaktsiinidele, diagnostikale ning ennetustoodetele.

2.4. *Naised ja tüdrukud*

74. Naised ja tüdrukud võivad kohata konkreetseid soopõhiseid takistusi, mis nõuavad reageeringu kohandamist laiaulatusliku paguluse puhul. Kooskõlas asjaomaste rahvusvaheliste dokumentide ja riiklike kokkulepetega püüavad riigid ja asjaomased sidusrühmad võtta vastu ja rakendada poliitikapõhimõtteid ja programme, et võimestada naisi ja tüdrukuid pagulas- ja vastuvõtivate kogukondades ning edendada nende inimõiguste täielikku kasutamist, samuti võrdset juurdepääsu teenustele ja võimalustele – võttes arvesse ka meeste ja poiste konkreetseid vajadusi ja olukorda.

75. See hõlmab panust, millega edendatakse naiste ja tüdrukute arvestatavat osalemist ja juhtrolli ning toetatakse riigi- ja kogukonnapõhiste naisorganisatsioonide, samuti asjassepuutuvate ministriumide institutsionaalset võimekust ja osalemist. Vaja on ressursse ja eksperditeadmisi, et tugevdada õiguskaitses kättesaadavust ning naiste ja tüdrukute julgeolekut ja ohutust, samuti ära hoida igas vormis vägivalda, sealhulgas seksuaalset ärakasutamist ja väärkohtlemist, seksuaalset ja soolist vägivalda ning kahjulikke tavasid, ning neile reageerida; samamoodi vajatakse toetust, et suurendada juurdepääsu vanust, puuet ja sugu arvestavatele sotsiaalsetele ja tervishoiuteenustele, sealhulgas naissoost tervishoiutöötajate värbamise ja kaasamise kaudu. Toetatakse meetmeid, et tugevdada naiste ja tüdrukute enda esindamise õigust, edendada naiste majanduslikku võimestamist ning toetada naiste ja tüdrukute juurdepääsu haridusele (sealhulgas kesk- ja kolmanda astme haridusele).

2.5. *Lapsed, noorukid ja noored*

76. Lapsed moodustavad üle poole maailma pagulastest. Riigid ja asjaomased sidusrühmad³⁴ panustavad vastuvõtivate riikide toetuseks ressursse ja eksperditeadmisi, et toetada poliitikapõhimõtteid ja programme, milles võetakse arvesse tüdrukute ja poiste, puudega laste, noorukite, saatjata ja perekonnast eraldatud laste, seksuaalse ja soolise vägivalda, seksuaalse ärakasutamise ja väärkohtlemise ning kahjulike tavade ohvrite ja teiste ohus olevate laste konkreetseid haavatavusi ja kaitsevajadusi. Olenevalt kontekstist hõlmab see ressursse ja eksperditeadmisi, et toetada integreeritud ja vanust arvestavaid teenuseid pagulasstaatustes ja vastuvõtva kogukonna tüdrukutele ja poistele, samuti selleks, et vastata vaimse tervise seotud ja psühhosotsiaalsetele vajadustele, ning investeringuid riikide lastekaitse süsteemidesse ning piirülesesse koostöösse ja piirkondlikesse partnerlustesse, et tagada ohus olevate laste jätkuv kaitse, nende eest hoolitsemine ja neile mõeldud teenused. Toetatakse asjaomaste ametiasutuste suutlikkuse arendamist, et tagada parimate huvide kindlaksmääramine ja hindamine eesmärgiga teha otsuseid, mis puudutavad pagulastest lapsi,

(GAVI); ülemaailmset AIDSi, tuberkuloosi ja malaaria vastu võitlemise fondi ning asjaomaseid kodanikuühiskonna organisatsioone. Vt ka [WHA70.15 \(2017\)](#).

³⁴ Sealhulgas UNICEF ja asjaomased kodanikuühiskonna organisatsioonid.

samuti ka teisi lapse vajadusi arvestavaid menetlusi ja perekondade otsimist. ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet teeb riikidega koostööd, et edendada pagulastest poiste ja tüdrukute juurdepääsu ümberasustamisele ning täiendavatele viisidele vastu võtmiseks kolmandates riikides.

77. Pagulasstaatustes ja vastuvõtivate kogukondade noorte võimestamine, tuginedes nende andekusele, potentsiaalile ja energiale, toetab kerksust ning lõplikke lahendusi. Riigid ja asjaomased sidusrühmad toetavad pagulasstaatustes ja vastuvõtva kogukonna noorte aktiivset osalemist ja kaasamist, sealhulgas projektide kaudu, mis tunnustavad, kasutavad ja arendavad nende võimekust ja oskuseid ning tugevdavad nende füüsilist ja emotsionaalset heaolu.

2.6. *Majutuse, energia ja loodusvarade majandamine*

78. Olenevalt kontekstist võivad vastuvõtavad riigid taotleda kogu rahvusvahelise kogukonna toetust, et tulla toime suurel arvul pagulaste majutamise ja keskkonnamõjudega. Seega panustavad riigid ja asjaomased sidusrühmad vastuvõtivate riikide toetuseks ning kooskõlas riikide seaduste, poliitikapõhimõtete ja strateegiatega ressursse ja eksperditeadmisi, et tugevdada taristut eesmärgiga lihtsustada pagulaste ja vastuvõtivate kogukondade juurdepääsu asjakohasele majutusele ning edendada lõimitud ja jätkusuutlikku loodusvarade ja ökosüsteemide juhtimist nii linna- kui ka maapiirkondades.

79. See hõlmab panustamist, et tugevdada riigi võimekust tegeleda majutuse, veevarustuse, kanalisatsiooni ja hügieenivajadustega ning taristu ja keskkonnaväljakutsetega pagulasi vastuvõtvides maa- ja linnapiirkondades või nende lähedal ning investeerida tehnoloogilise mahajäämuse kaotamise ja võimekuse arendamise suurendamisse nutikate, taskukohaste ja asjakohaste tehnoloogiate ning taastuvenergia valdkonnas pagulasi vastuvõtvides arengumaades ja vähim arenenud riikides. Aktiivselt toetatakse keskkonnamõju hinnanguid, riikide kestliku arengu projekte ja ärimudeleid puhta energia tagamise nimel, kandes tõhusamalt hoolt pagulaste ja vastuvõtivate kogukondade vajaduste eest, samuti programme, mis käsitlevad ohutut juurdepääsu kütusele ja energiale, et parandada elukeskkonna kvaliteeti, sealhulgas elamis- ja tööttingimusi nii linna- kui ka maaelanike jaoks. Hõlbustatakse tehnilise võimekuse suurendamist, sealhulgas erasektori ja riikidevaheliste kokkulepete kaudu. Olenevalt olukorrast antakse toetust ka selleks, et kaasata pagulased hädaolukorra riski vähendamise strateegiasse.

2.7. *Toiduga kindlustatus ja toitumine*

80. Tunnistades asjaolu, et toit ja toitumine on prioriteetsed põhivajadused, panustavad riigid ja asjaomased sidusrühmad³⁵ vastuvõtivate riikide toetuseks ressursse ja eksperditeadmisi, et hõlbustada pagulaste ja vastuvõtivate kogukondade juurdepääsu piisavale, ohutule ja toitainerikkale toidule, ning edendavad suuremat toimetulekut toiduga kindlustatuse ja toitumise vallas, sealhulgas naiste, laste, noorte, puudega isikute ja eakate puhul.

81. See hõlmab ressursse ja eksperditeadmisi sihipäraseks toiduabiks, et vastata pagulaste ja vastuvõtivate kogukondade vahetule toidu- ja toitumisvajadusele kõige sobivamate vahendite kaudu, sealhulgas sularahapõhiste rahaülekannete või sotsiaalkaitsesüsteemide ulatuslikuma kasutamise teel, toetades ühtlasi pagulaste ja vastuvõtivate kogukondade juurdepääsu toitumisele keskenduvatele sotsiaalkaitsesüsteemidele, sealhulgas koolitoiduprogrammidele. Toetust antakse ka selleks, et suurendada kodumajapidamiste ning toidu- ja põllumajanduse tootmissüsteemide kerksust pagulasi vastuvõtvides piirkondades, sealhulgas edendades ostmist kohalikest põllumajandusettevõtjatelt ning vähendades kitsaskohti toiduainete väärtusahelas, võttes arvesse mitmekesisust, kehtivaid kultuuri- ja usutavasid ning toidu- ja põllumajandustoodete eelistusi. Prioriteet on arendada vastuvõtivate valitsuste ja kohalike kogukondade võimet seista vastu toiduainetega varustuskindlust

³⁵ See võib hõlmata Maailma Toiduprogrammi (WFP) ning Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO) koos Põllumajanduse Arendamise Rahvusvahelise Fondiga (IFAD).

ohustavatele faktoritele, nii erakordsetele kui pikaajalistele, mis puudutavad toiduainete kättesaadavust, sealhulgas tootmist või piiravad ligipääsu.

2.8. *Rahvastikuregistrid*

82. Rahvastiku- ja sünniregistrid aitavad riikidel omada täpset teavet nende territooriumil elavate isikute kohta ning on peamine vahend kaitse tagamiseks ja lahendusteks, sealhulgas pagulastest naistele, tüdrukutele ja teistele erivajadustega isikutele. Ehkki see ei pruugi tingimata kaasa tuua kodakondsuse andmist, aitab sünni registreerimine isikul tõendada oma isikut ja õiguslikku seisundit ning ennetab kodakondsusetuse tekkimise ohtu. Riigid ja asjaomased sidusrühmad panustavad vastuvõtivate riikide toetuseks ressursse ja eksperditeadmisi, et tugevdada riikide rahvastikuregistrite võimekust eesmärgiga tagada pagulaste ja kodakondsuseta isikute kiire juurdepääs, kui see on asjakohane, rahvastiku- ja sünniregistritele ja -dokumentidele, sealhulgas digitehnoloogia ja mobiilsete teenuste pakkumise kaudu, järgides täielikult andmekaitse ja eraelu puutumatuse põhimõtteid.

2.9. *Kodakondsusetus*

83. Tunnistades, et kodakondsusetus võib olla nii pagulaste liikumise põhjus kui ka tagajärg,³⁶ panustavad riigid, ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet ja teised asjaomased sidusrühmad ressursse ja eksperditeadmisi, et toetada sooküsimusi arvestavate parimate praktikate jagamist kodakondsusetuse ärahoidmiseks ja vähendamiseks ning, kui see on asjakohane, siis riiklike ja piirkondlike ning rahvusvaheliste tegevuskavade väljatöötamist kodakondsusetuse lõpetamiseks, kooskõlas asjaomaste standardite ja algatustega, mis hõlmavad ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti kampaaniat kodakondsusetuse lõpetamiseks. Riike, mis ei ole veel ühinenud kodakondsuseta isikute seisundi 1954. aasta konventsiooniga ja kodakondsusetuse vähendamise 1961. aasta konventsiooniga, kutsutakse üles kaaluma nendega ühinemist.

2.10. *Heade suhete ja rahumeelse kooseksisteerimise edendamine*

84. Tunnistades kogukondade vaheliste heade suhete olulisust kuni püsivate lahenduste kättesaadavuseni, kujundatakse programme ja projekte viisidel, mis võitlevad igat laadi diskrimineerimisega ning edendavad rahulikku kooseksisteerimist pagulaste ja vastuvõtivate kogukondade vahel kooskõlas riigi poliitikaga. Toetatakse konkreetseid programme ja projekte, et suurendada arusaamist pagulaste keerulisest olukorrast, sealhulgas tehnilise koostöö ja võimekuse suurendamise kaudu kohalike kogukondade ja töötajate heaks. Edendatakse laste, noorukite ja noorte kaasamist, sealhulgas spordi- ja kultuuritegevuse, keeleõppe ning hariduse kaudu. Toetades ausust ja mõistmist, sealhulgas diskrimineerimisvastast võitlust, kasutatakse ära kodanikuühiskonna, usuorganisatsioonide ja meedia, sh sotsiaalmeedia võimu ning positiivset mõju.

3. **Lahendused**

85. Pagulasraamistiku üks peamisi eesmärgi (punkt 7) on hõlbustada juurdepääsu kestvatele lahendustele, sealhulgas kavandades lahendusi alates paguluse tekkest. Algpõhjuste kõrvaldamine on kõige tõhusam viis lahenduste saavutamiseks. Kooskõlas rahvusvahelise õigusega ja ÜRO põhikirjaga on poliitiline ja julgeolekukoostöö, diplomaatia, areng ning inimõiguste edendamine ja kaitse võtmetähtsusega pikaleveninud paguluse lahendamisel ning uute kriiside tekke ennetamisel. Samal ajal võib pagulaste liikumise põhjuste kõrvaldamine aega võtta. Seepärast nähakse tegevuskavas ette eri lahendused, mida on kohandatud konkreetse kontekstiga, võttes arvesse eri riikide abikasutamise suutlikkust, arengu taset ja demograafilist olukorda. See hõlmab kolme tavapärasest kestvat lahendust,

³⁶ Vt ExComi järeldus nr 101 (LV) (2004), punkt k.

milleks on vabatahtlik repatrieerimine, ümberasustamine ja kohalik integreerumine, samuti muid kohalikke lahendusi³⁷ ja täiendavaid viise kolmandatesse riikidesse vastuvõtmiseks, mis võivad pakkuda lisavõimalusi.

86. Nagu ka B-osa eelmistes punktides, on alltoodud elementide eesmärk tagada suurem olukorra prognoositavus ning kaasata rohkem riike ja asjaomaseid sidusrühmi lahenduste saavutamiseks. Eelkõige:

- pakutakse päritoluriikidele ja vastuvõtivatele riikidele, kui see on asjakohane, nende taotlusel toetust, et hõlbustada vabatahtliku tagasipöördumise tingimusi, sealhulgas ülemaailmsete pagulasfoorumite ja toetusplatvormide kaudu;
- ümberasustamise ja täiendavate vastuvõtuviiside pakkumine (vastavalt punktile 4 vabatahtlikkuse alusel)³⁸ on A-osas sätestatud korralduste lahutamatu osa;
- samal ajal kui kohalik integreerumine on riigi otsus, vajavad riigid, kes otsustavad pakkuda seda või muid kohalikke lahendusi, erituge.

3.1. Toetus päritoluriikidele ja vabatahtlikuks tagasipöördumiseks

87. Ohutu ja väärikas vabatahtlik tagasipöördumine jääb enamikus olukordades eelistatud lahenduseks.³⁹ Kõige olulisemad prioriteedid on aidata tagada tingimused, mis võimaldavad vabatahtlikku tagasipöördumist, järgides täielikult mittetagasisaatmise põhimõtet, et tagada vaba ja teadliku valiku kasutamine⁴⁰, ning kaasata toetust, et toetada ohutut ja väärikat repatrieerimist. Tunnistatakse, et vabatahtlik tagasipöördumine ei sõltu tingimata poliitiliste lahenduste leidmisest päritoluriigis, et mitte takistada pagulasi nende koduriiki tagasipöördumise õiguse kasutamisel.⁴¹ Samavõrra tunnistatakse, et esineb olukordi, kus pagulased pöörduvad vabatahtlikult tagasi väljaspool ametlikke vabatahtliku tagasipöördumise programme, ning et see nõuab toetust. Ehkki vabatahtliku tagasipöördumise võimaldamine on eelkõige päritoluriigi kohustus oma rahva ees, on rahvusvaheline kogukond tervikuna valmis pakkuma toetust, sealhulgas hõlbustama tagasipöördumise kestlikkust.

88. Seega, ilma et see piiraks jätkuvat toetust vastuvõtivatele riikidele, panustab rahvusvaheline kogukond tervikuna ressursidesse ja eksperditeadmistesse, et toetada päritoluriike, kui nad seda taotlevad, eesmärgiga tegeleda algpõhjustega, kõrvaldada tagasipöördumise takistused ja tagada tingimused, mis soodustavad vabatahtlikku tagasipöördumist. Nende jõupingutuste puhul võetakse arvesse olemasolevaid poliitilisi ja tehnilisi mehhanisme, et koordineerida humanitaarvaldkonna, rahu kindlustamise ja arenguga seotud sekkumisi, ning need on kooskõlas kestliku arengu tegevuskavaga aastani 2030. Mõnel puhul on asjaomaste riikide ja ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti jaoks kasulik sõlmida kolmepoolsed lepingud, et hõlbustada vabatahtlikku tagasipöördumist.

89. Lisaks panustavad riigid ja asjaomased sidusrühmad ressursse ja eksperditeadmisi, et toetada päritoluriike, kui nad seda taotlevad, seoses sotsiaalse, poliitilise, majandusliku ja õigusliku suutlikkusega võtta vastu ja taasintegreerida tagasipöördujaid, eelkõige naisi, noori, lapsi, eakaid ja puudega isikuid. See võib hõlmata toetust arenguks, elatise teenimiseks ja majanduslikeks võimalusteks ning meetmeid, millega lahendatakse eluaseme, maa ja kinnisvara küsimusi. Kui see on asjakohane, siis hõlmab panustamine otsest repatrieerimistoetust tagasipöördujatele kas rahas või muu abina. Olenevalt kontekstist võivad mõjutatud riigid vajada tehnilisi suuniseid meetmete kohta, et ära hoida edasist sundrännet tagasipöördumisel (riigisisest või piiriülest) ning võtta arvesse riigisiseste

³⁷ Vt punkt 100.

³⁸ Tehakse kooskõlas punktiga 4.

³⁹ A/RES/72/150, punkt 39; ExComi järeldused nr 90 (LII) (2001), punkt j; 101 (LV) (2004); 40 (XXXVI) (1985).

⁴⁰ Kooskõlas ExComi järeldusega nr 101 (LV) (2004).

⁴¹ Nagu tunnistatud, nt ExComi järelduses nr 112 (LXVII) (2016), punkt 7. Vt ka punkt 8, mis käsitleb koostöö ja meetmete vajadust pikaleveninud paguluse algpõhjuste kõrvaldamisel.

põgenike ja teiste elanike olukorda.⁴² Kui see on asjakohane, siis teevad asjaomased sidusrühmad ametiasutustega koostööd, et toetada tagasipöördumise piirkondades kaitseriskide kohta teabe jagamist ning selliste riskide analüüsimiseks süsteemide kehtestamist.⁴³

3.2. Ümberasustamine

90. Lisaks sellele, et ümberasustamine on pagulaste kaitsmise ja neile lahenduste pakkumise vahend, on see ka käegakatsutav mehhanism koormuse ja vastutuse jagamiseks ning näitab solidaarsust, mis võimaldab riikidel aidata jagada omavahel koormust ja vähendada ulatusliku paguluse mõju vastuvõtivatele riikidele. Ent ümberasustamist on tavapäraselt pakkunud üksnes piiratud arv riike. Ei ole võimalik üle hinnata vajadust tugevdada positiivset õhkkonda ümberasustamiseks ja suurendada selle tagamise suutlikkust ja haaret.

91. Otsitakse riikide panustamist⁴⁴ koos asjaomaste sidusrühmadega,⁴⁵ et kehtestada ümberasustamisprogrammid või suurendada nende ulatust, mahtu ja kvaliteeti.⁴⁶ Nende jõupingutuste toetuseks kavandab ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet – koostöös riikide ja asjaomaste sidusrühmadega – kolmeaastast strateegiat (2019–2021), et suurendada ümberasustamist pakkuvate riikide arvu, kaasates riike, mis veel ei osale üleilmsetes ümberasustamise jõupingutustes; samuti konsolideerida tekkivaid ümberasustamisprogramme, tuginedes parimatele praktikatele ning õppetundidele, mis on saadud tekkivate ümberasustamisriikide ühiselt tugimehhanismilt (ERCM) ja piirkondlikest korraldustest. Strateegias tehakse kindlaks uued ja arenevad sihtriigid, luuakse nendega sidemed ja antakse neile abi, sealhulgas eksperditeadmiste ja muu tehnilise toetuse, mestimisprojektide, inim- ja finantsressursside kaudu, et arendada suutlikkust, ning asjaomaste sidusrühmade kaasamise kaudu.

92. Lisaks oodatakse liikmesriikidelt vajadusel pühendumust kehtestada või tugevdada parimaid praktikaid ümberasustamisprogrammides. See võib hõlmata mitmeaastaste ümberasustamiskavade loomist; jõupingutusi ümberasustamisprotsesside prognoositavuse, tõhususe ja tulemuslikkuse tagamiseks (nt kasutades paindlikke meetodeid, mis võtavad täielikult arvesse julgeolekuprobleeme, et tagada vähemalt 25% aastas esitatud ümberasustamisaotluste rahuldamine kuue kuu jooksul alates ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti suunamisest); selle tagamist, et ümberasustamist kasutatakse strateegiliselt, parandades keskkonnakaitset ja aidates kaasa pagulaste olukordade laiahaardelisele käsitusele (nt määrates kindlaks kohad, kuhu pagulased asustatakse ümber kooskõlas ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti ümberasustamiskriteeriumidega, kui nad on mõnes prioriteetses olukorras, mille ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet on oma iga-aastastes kavandatavates globaalse ümberasustamise vajadustes kindlaks määranud, ning hõlmates ka pikaleveninud olukordi; ja/või otsustades vähemalt 10% ümberasustamisaotluste puhul kasutada kohti, mille ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet on määranud hädaolukordade või kiireloomuliste juhtude puhuks); investeerides ümberasustatud pagulaste, sealhulgas naiste ja tüdrukute vastuvõtmise ja integreerimise teenustesse ning kasutades erakorralisi transiitajatisi ja muid meetmeid ümberasustamise erakorraliseks läbiviimiseks, sealhulgas naiste ja ohus olevate laste puhul.⁴⁷

⁴² Vt ka [A/RES/54/167](#), mis käsitleb riigisiseste põgenike kaitset ja neile pakutavat abi, ning järgnevaid peaassamblee resolutsioone sel teemal, sealhulgas dokumenti [A/RES/72/182](#).

⁴³ Sealhulgas kooskõlas ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti mandaadiga tagasipöördujate seireks; ExComi järeldused nr 40 (XXXVI) (1985), punkt l; 101 (LV) (2004), punkt q; 102 (LVI) (2005), punkt r.

⁴⁴ Kooskõlas punktiga 4.

⁴⁵ See võiks hõlmata ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametit, Rahvusvahelist Migratsiooniorganisatsiooni, kodanikuühiskonna organisatsioone, kogukondade rühmi, usuorganisatsioone, akadeemilisi ringkondi, üksikisikuid ja erasektorit.

⁴⁶ Kooskõlas dokumendiga [A/RES/71/1](#), I lisa, punkt 16.

⁴⁷ Evakueerimise hõlbustamiseks võidakse nõuda ühtsete reisidokumentide väljaandmist vastavalt 1951. ÜRO pagulasseisundi konventsioonile. ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet võib seda erandkorras lihtsustada.

93. Olukordades, kus koordineeritud reageerimine on tõestanud oma väärtust, püüavad ümberasustamisega seotud tuumikrühmad jätkata selle hõlbustamist, võttes nõuetekohaselt arvesse kaitsevajadusi ja julgeolekukaalutlusi.⁴⁸ Üldisemalt võib öelda, et kõik pagularaamistiku alusel tehtavad jõupingutused on kooskõlas olemasoleva mitmepoolse ümberasustamise struktuuriga, mis hõlmab iga-aastaseid kolmepoolseid ümberasustamisteemalisi konsultatsioone, ümberasustamise töörühma ja tuumikrühmi, eesmärgiga võimendada nende lisaväärtust.

3.3. Täiendavad viisid vastuvõtmiseks kolmandates riikides

94. Lisaks ümberasustamisele võib ka rahvusvahelist kaitset vajavate isikute vastuvõtmine muul viisil hõlbustada juurdepääsu kaitsele ja/või lahendustele. On vaja tagada, et need viisid tehakse kättesaadavaks süsteemsemal, organiseeritumal, kestlikumal ja sooküsimusi arvestaval alusel, et need sisaldavad asjakohaseid kaitsemeetmeid ning et neid võimalusi pakkuvate riikide arv kokkuvõttes kasvab.

95. **Kolmeaastane ümberasustamise strateegia** (punkt 3.2 eespool) hõlmab ka täiendavaid vastuvõtuviise eesmärgiga suurendada märkimisväärselt nende kättesaadavust ja prognoositavust. Oodatakse riikide panust ja asjaomaste sidusrühmade toetust,⁴⁹ et hõlbustada tõhusaid menetlusi ja selgeid suunamisviise perekondade taasühinemiseks või luua erasektori või kogukonna sponsorlusprogramme, mis täiendavad tavapäraselt ümberasustamist, sealhulgas kogukonnapõhiseid programme, mida edendatakse üleilmse pagulaste toetuse algatuse kaudu. Muu panus seoses täiendavate viisidega võib hõlmata humanitaarviisid, -koridore ja muid humanitaarkaaluks vastuvõtmise programme; haridusvõimalusi pagulastele (sealhulgas naistele ja tüdrukutele) stipendiumide ja üliõpilasviisade andmise kaudu, sealhulgas valitsuste ja akadeemiliste asutuste partnerluste kaudu; ning tööjõu liikuvuse võimalusi pagulastele, sealhulgas tehes kindlaks selliste oskustega pagulased, keda kolmandates riikides vajatakse.

96. Otsitakse panustamist, et toetada hea tava ja saadud õppetundide jagamist ning suutlikkuse arendamist uute riikide jaoks seoses selliste kavadega (vt eespool punkt 47).

3.4. Kohalik lõimimine

97. Ehkki vabatahtlik tagasipöördumine jääb enamikes olukordades eelistatud lahenduseks, on oluline toetada ka riike, kes otsustavad lahendada paguluse kohalikul tasandil. Kohalik lõimimine on riigi otsus ja võimalus, mida riigid peaksid kasutama, juhindudes oma lepingulistest kohustustest ning inimõiguste põhimõtetest.⁵⁰ Mitmed riigid on leidnud, et kasulik on liikuda pagulaste kohaliku lõimimise suunas, sealhulgas pakkudes kestvat õiguslikku seisundit ja naturalisatsiooni, kui see on asjakohane, ilma et see piiraks konkreetseid olukordi teatavates keskmise sissetulekuga riikides ja arengumaades, mis seisavad silmitsi laiaulatusliku pagulusega.

98. Kohalik lõimimine on dünaamiline ja kahe-suunaline protsess, mis nõuab kõikide osaliste jõupingutusi, sealhulgas pagulaste valmisolekut kohaneda vastuvõtva ühiskonnaga, ning vastuvõtivate kogukondade ja riigiasutuste valmisolekut võtta pagulasi vastu ja rahuldada mitmekesise elanikkonna vajadusi. Väikese ja keskmise sissetulekuga riikides on vaja rahvusvaheliselt kogukonnalt täiendavat finants- ja tehnilist tuge, et tagada edukas kohalik integreerumine viisil, mis võtab arvesse nii pagulaste kui ka vastuvõtivate kogukondade vajadusi.

99. Toetamaks riike, mis otsustavad pakkuda kohalikku lõimimist, panustab kogu rahvusvaheline kogukond tihedas koostöös vastuvõtivate riikide riigiasutustega ressursse ja eksperte, et aidata arendada strateegilist raamistikku kohalikuks lõimimiseks.

⁴⁸ Võimalik, et toetusplatvormiga koordineerides või selle toetusel.

⁴⁹ Sealhulgas kodanikuühiskond, usuorganisatsioonid, erasektor, tööandjad, rahvusvahelised organisatsioonid, üksikisikud ja akadeemilised ringkonnad.

⁵⁰ Nagu on märgitud ExComi järeluses nr 104 (LVI) (2005), põhjendus 1.

Asjaomaste riigiasutuste, kohalike kogukondade ja kodanikuühiskonna suutlikkust tugevdatakse, et toetada kohaliku lõimimise protsessi (nt käsitleda dokumentidega seotud küsimusi; hõlbustada keele- ja kutseõpet, sealhulgas naiste ja tüdrukute jaoks). Toetatakse programme, mis tugevdavad austust ja häid suhteid ning hõlbustavad lõimivate pagulaste juurdepääsu elatise teenimise võimalustele, sealhulgas pagulasi vastuvõtivate piirkondade majanduse analüüsi kaudu, võttes arvesse kohalikke tööturu hinnanguid ja oskuste kirjeldusi, kaasates naised ja nooremaid täiskasvanuid. Aktiivselt edendatakse investeringuid piirkondadesse, kuhu pagulased asuvad, et toetada riiklikke arengukavasid ja -strateegiaid kooskõlas kestliku arengu tegevuskavaga aastani 2030, samuti uuritakse vajaduse korral piirkondlikke raamistikke, mis võivad täiendada kohalikke seadusi, pakkudes püsiva õigusliku staatuse või pagulaste naturalisatsiooni võimalusi.

3.5. Muud kohalikud lahendused

100. Lisaks kohalikule integreerumisele – mille puhul pagulased leiavad oma probleemolukorrale püsiva lahenduse – võivad mõned vastuvõtavad riigid otsustada pakkuda pagulastele muid kohalikke lahendusi. Sellised lahendused hõlmavad ajutist seaduslikku riigis viibimist, sealhulgas eesmärgiga edendada pagulaste majanduslikku, sotsiaalset ja kultuurilist kaasamist, ning neid pakutakse ilma, et see piiraks lõplikke püsivaid lahendusi, mis võivad ilmned. Olenevalt kontekstist ja vajadustest, mille on kindlaks teinud riigid, mis otsustavad pakkuda pagulastele muid kohalikke lahendusi,⁵¹ panustavad riigid ja asjaomased sidusrühmad ressursse ja eksperditeadmisi, pakkudes muu hulgas tehnilisi suuniseid õigus- ja institutsiooniliste raamistike kohta, mis edendavad rahumeelset ja tulemuslikku pagulaste kaasamist ning kohalike kogukondade heaolu, ning eesmärgiga käsitleda selliseid küsimusi nagu dokumendid ja elamisload.

IV. Jätkutegevused ja seire

101. Rahvusvaheline kogukond tervikuna annab endast parima, et kaasata toetust pagulasraamistiku ja selle eesmärkide saavutamise jaoks võrdsel alusel ning prognoositavam ja õiglasema koormuse ja vastutuse jagamise kaudu. See on kõikide riikide ja asjaomaste sidusrühmade ülesanne. ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametil on kooskõlas tema mandaadiga nende püüdluste puhul kiirendav ja toetav roll. Pagulasraamistiku kohased jätkutegevused ja seire toimuvad eelkõige ülemaailmse pagulasfoorumi (mis peetakse iga nelja aasta tagant, kui ei otsustata teisiti), kõrgetasemeliste ametnike kohtumiste (mis peetakse iga kahe aasta tagant foorumite vahepealsel ajal) ning iga-aastase aruandluse kaudu, mille esitab ÜRO pagulaste ülemvolinik ÜRO Peaassambleele. Riigid, ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet ja asjaomased sidusrühmad püüavad koordineerida pagulasraamistiku jätkutegevust viisidel, mis toetavad sidusust teiste protsesside ja toimingutega, mis on seotud inimeste liikumisega.

102. Pagulasraamistikuga saavutatud edu hinnatakse, arvestades **edusamme selle nelja eesmärgi saavutamisel** (punkt 7). Iga eesmärgi jaoks töötatakse välja asjaomased näitajad enne 2019. aastal toimuvat esimest ülemaailmset pagulasfoorumit.

103. **Ülemaailmsed pagulasfoorumid** tagavad olulise vahendi riikidele ja teistele asjaomastele sidusrühmadele, et teha kokkuvõtteid edusammude kohta, mis on tehtud pagulasraamistiku eesmärkide saavutamisel. Foorumid pakuvad ka riikidele ja asjaomastele sidusrühmadele võimaluse vahetada häid tavaid ja kogemusi nii konkreetse riigi kui ka piirkondlike olukordade kohta, samuti globaalsel tasandil, ning vaadata läbi, et koormuse ja vastutuse jagamine oleks jätkuvalt tõhusalt korraldatud. Foorumitel tehakse kokkuvõtteid tulemuste alusel, mis on saavutatud protsessiga, mida ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet koordineerib, et mõõta mõju, mis tuleneb pagulaste vastuvõtmisest, kaitsmisest ja abistamisest (punkt 48), ning mehhanismiga, mis jälgib lubaduste ja panuste rakendamist

⁵¹ Vt ka punkt 99 võimalike toetusvaldkondade kohta, kui see on asjakohane.

ning mõõdab pagulasraamistiku mõju, mille ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet on kehtestanud tihedas koostöös riikide ja teiste asjaomaste sidusrühmadega.

104. Foorumite vahepealsel ajal toimuvad üle aasta **kõrgetasemeliste ametnike koosolekud** pagulasraamistiku teemal. Need korraldatakse koos ülemvoliniku dialoogiga kaitseväljakutsete teemal. Nendel võivad osaleda kõik Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni liikmesriigid ja asjaomased sidusrühmad ning need võimaldavad teha edusammudest vaheülevaate, hõlbustavad korrapärast kokkuvõtete koostamist ja tagada edasimineku. Esimene kohtumine, kus osalevad asjaomased kõrgetasemelised ametnikud, toimub 2021. aastal.

105. ÜRO pagulaste ülemvolinik esitab oma korralises aruandes ÜRO Peaassambleele **iga-aastase ajakohastatud ülevaate** edusammude kohta, mis on tehtud pagulasraamistiku eesmärkide saavutamisel.

106. Riigid ja asjaomased sidusrühmad hõlbustavad pagulaste, sealhulgas naiste, puudega isikute ja noorte mõtestatud osalemist ülemaailmsel pagulasfoorumitel, tagades selle, et arvesse võetakse ka nende seisukohti edusammude kohta. ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti välja töötatud ja kõikidele kättesaadav digitaalne platvorm võimaldab jagada häid tavasid, eelkõige vanuse, soo, puude ning kultuurilise ja rassilise mitmekesisuse jne.

perspektiivist, kohaldades pagulasraamistiku eri elemente.

107. Pagulasraamistikuga suudetakse kaasata kõik asjaomased sidusrühmad ühise tegevuskava ja kollektiivsete tulemuste toetuseks. Koos suudame saavutada tulemused, mis kujundavad ümber pagulaste ja vastuvõtivate kogukondade elu.

GE.18-12725 (E)